

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

**INFORMACIJA O MIKROKREDITNOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
SA STANJEM NA DAN 31.03.2014. GODINE**

Sarajevo, maj/svibanj 2014. godine

Agencija za bankarstvo Federacije BiH (Agencija) kao regulatorna institucija koja obavlja nadzor mikrokreditnih organizacija, sačinila je Informaciju o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine sa stanjem na dan 31.03.2014. godine na osnovu analize mjesečnih i kvartalnih izvještaja o poslovanju, informacija i podataka koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji (*off-site* nadzor) i podataka kojima raspolaže konstatovanim u kontrolama na licu mjesta (*on-site* nadzor).

SADRŽAJ

I	UVOD	3
I	POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH.....	5
	1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA.....	5
	1.1. Broj mikrokreditnih organizacija.....	5
	1.2. Organizacioni dijelovi.....	6
	1.3. Kadrovi	6
	2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO.....	7
	2.1. Bilans stanja	7
	2.2. Kapital.....	11
	2.3. Kreditni portfolio	13
	2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite.....	21
	2.5. Bilans uspjeha	23
	3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA	25
III	ZAKLJUČCI I PREPORUKE.....	27
IV	PRILOZI	29

I UVOD

Zakonom o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/06) (ZoMKO) uređuje se osnivanje, registriranje, djelatnost, oblik organizovanja, poslovanje, način upravljanja, prestanak rada i nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija (MKO, odnosno mikrokreditnih fondacija (MKF) i mikrokreditnih društava (MKD) u Federaciji BiH. Nadležnosti Agencije nad ovim poslovima propisane su Zakonom o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06, 48/08, 34/12 i 77/12) i internim aktima Agencije, a svi navedeni poslovi obavljaju se u okviru Sektora za nadzor poslovanja mikrokreditnih organizacija. Funkciju nadzora MKO, Agencija obavlja neposrednim nadzorom (*on-site*) i posrednim nadzorom, odnosno, analizom izvještaja koje MKO dostavljaju Agenciji (*off-site*), shodno ZoMKO i podzakonskim aktima Agencije koji su navedeni u Prilogu 1. ove Informacije. Izvještajnu osnovu čine kvartalni izvještaji o bilansu stanja, kapitalu, kreditima, rezervama za kreditne gubitke, rezultatima poslovanja, zaposlenim, otpisima i drugi izvještaji o pojedinim segmentima poslovanja, te mjesečni izvještaj o kamatnim stopama.

U Federaciji BiH sa 31.03.2014. godine, dozvolu za rad Agencije imalo je 13 MKO, 12 MKF i 1 MKD, koje su poslovale putem 302 organizaciona dijela. U mikrokreditnom sektoru Federacije BiH sa 31.03.2014. godine bilo je zaposleno 1.363 radnika, što je za 40 radnika ili 3% manje u odnosu na 31.12.2013. godine.

Bilansna suma MKO sa 31.03.2014. godine iznosila je 459,1 milion KM, od čega se na MKF odnosilo 458,4 miliona KM ili 99,8%, a na MKD 0,7 miliona KM ili 0,2% od ukupnog bilansa MKO. Bilansna suma MKO na kraju prvog kvartala 2014. godine bila je manja za 16,7 miliona KM ili 4% u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Ukupni bruto krediti MKO, kao najznačajnija stavka aktive MKO, sa 31.03.2014. godine iznosili su 395 miliona KM i čine 86% ukupne aktive MKO, te su manji za 0,3% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su neto krediti iznosili 384,9 miliona KM i manji su za 2% u odnosu na 31.12.2013. godine. Mikrokreditiranje je najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (37%) i uslužnih djelatnosti (23%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima. MKO su nastavile smanjivati efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, pa su tako, na kraju prvog kvartala 2014. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na ukupne kredite iznosile 25,12%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, zabilježile neznatan pad od 0,17 procentnih poena.

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 31.03.2014. godine, mikrokreditni portfolio bilježi neznatan pad od 0,3% (1,2 miliona KM), te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija iskazano povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31.12.2013. godine, na 2,58%. Nadalje, portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 3,11%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 4 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja bilježi značajno pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 5,05%. Na nivou sektora, procenat otpisa sa 31.03.2014. godine iznosio je 2,50% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,13 procentnih poena, te se nalazi u okviru standarda propisanog od Agencije, a tri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Osnovni izvor sredstava MKO su obaveze po uzetim kreditima koje su na dan 31.03.2014. godine iznosile 255,4 miliona KM ili 56% ukupne pasive MKO i manje su za 5% u odnosu na stanje sa 31.12.2012. godine. Ukupni kapital MKO na dan 31.03.2014. godine iznosio je 176,6 miliona KM ili 38% ukupne pasive MKO koji je manji za 2% u odnosu na kraj prethodne godine, od čega je kapital MKF iznosio 176,1 milion KM ili 99,7%, a kapital jednog MKD 0,5 miliona KM ili 0,3%. Najznačajnije stavke kapitala MKF su višak prihoda nad rashodima u iznosu od 115 miliona KM koji čini 65% ukupnog kapitala MKF, zatim donirani kapital koji je iznosio 49,6 miliona KM ili 28% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Osnovni kapital i ostale rezerve MKF iznosile su 11,5 milion KM, odnosno 7% ukupnog kapitala MKF. Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada, a gubitak 51 hiljadu KM.

U periodu 01.01. - 31.03.2014. godine, od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 8.091 hiljadu KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 5.043 hiljade KM, što znači da su MKF sa 31.03.2014. godine poslovale s manjkom prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3.048 hiljada KM. Od 4 MKF koje su u periodu 01.01.-31.03.2014. godine ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 8.091 hiljadu KM, jedna od najvećih MKF, u ovom periodu, ostvarila je manjak u iznosu od 8.060 hiljada KM, odnosno 99,6% ukupno ostvarenog manjka na nivou sektora, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 31 hiljada ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,4%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 31.03.2014. godine, i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivni rezultat u iznosu od 5.012 hiljada KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe.

Jedno MKD je u periodu 01.01.-31.03.2014. godine ostvarilo neto gubitak u iznosu od 46 hiljada KM, što znači da je na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH s krajem prvog kvartala 2014. godine, ostvaren negativan finansijski rezultat u iznosu od 3.094 hiljade KM, što je za 6.378 hiljada KM, odnosno 194% manje u odnosu na isti period prethodne godine.

U obavljenim kontrolama mikrokreditnih organizacija utvrđeno je da većina posluje sukladno zakonskim i podzakonskim propisima, te ciljevima radi kojih su osnovane. Iako nivo aktive i bruto kreditnog portfelja opada, većina MKF je značajno unaprijedila poslovne prakse i procese, kao i interne kontrole, što se reflektira na poboljšanje kvalitete kreditnog portfelja. Uloženi su veliki napor u poboljšanje procesa naplate kredita kod većine MKO koji se nalaze u vanbilansnoj evidenciji što utječe na finansijsku disciplinu klijenata, te rezultate poslovanja MKO. Ipak, pojedine MKF, značajna sredstva izdvajaju za različite marketinške kampanje u cilju promocije organa MKF kao i imidža MKF, zanemarujući strategije kojim bi zaustavili razgradnju institucije. Nažalost, budućnost nekolicine MKO, njenih uposlenih kao i drugih resursa, ovisi o štetnim korporativnim praksama pojedinih organa rukovođenja/upravljanja kojima je zbog uskraćenog povjerenja kreditora, onemogućen dotok novih kreditnih sredstava, potreban, kako ne bi bila ugrožena likvidnost institucija.

U pojedinim organizacijama, značajnog obima operacija i nivoa doniranih sredstava, kontrolama su uočene određene slabosti i nepravilnosti u radu koje su se uglavnom odnosile na nepridržavanje odredaba ZoMKO i provedbenih akata Agencije, specifično u pogledu upravljanja kreditnim i drugim rizicima, formiranja i održavanja rezervi za kreditne gubitke, a posebno u slučajevima ponovnog ugovaranja kredita. Ostale nepravilnosti odnosile su se na neadekvatnu uspostavu i vođenje vanbilansne evidencije, neadekvatan obračun dospjelih i nedospjelih kamata, neadekvatno iskazivanje i izvještavanje Agencije o iznosu doniranih sredstava, neiskazivanje efektivne kamatne stope u ugovorima o kreditu i prostorijama MKF,

te propuštanje uspostave registra povezanih osoba i usvajanje politika MKO za poslovanje s povezanim osobama, slabosti u procedurama za obradu prigovora i žalbi klijenata i jemaca i dr. Kontrolom jedne MKF utvrđeno je da se jedan dio transakcija koje ova MKF obavlja s pojedinim povezanim licima, smatraju nezakonitim kratkoročnim kreditiranjem povezanih lica, dok drugi dio transakcija s povezanim licima imaju karakter indirektno raspodjele viška prihoda nad rashodima, čime su prekršene odredbe Zakona o MKO, Zakona o udruženjima i fondacijama i podzakonskih akata Agencije.

Navedene nepravilnosti posljedično su utjecale na kršenje Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje MKO u pogledu propisanih standarda Agencije za poslovanje MKO. Kontrolama je utvrđeno da se kod dvije MKF, u upravljanju imovinom MKF, organi istih ne pridržavaju principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno pažnjom dobrog privrednika i stručnjaka, te da stvaraju visoke, nepotrebne i neopravdane troškove, kao i da obavljaju transakcije sa povezanim licima kojima se čini šteta po fondaciju, a korist direktno stječu povezana lica što je suprotno zakonskim odredbama kao i misiji osnivanja MKF. Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO, kojim bi sukladno Zaključku Vlade Federacije BiH, bile omogućene efikasnije korektivne mjere prema institucijama i organima koje krše ZoMKO i podzakonska akta Agencije, neminovno će voditi nanošenju štete doniranom kapitalu a posljedice će, nažalost, osjetiti cijeli mikrokreditni sistem kojeg čine klijenti, kreditori, kao i uposleni u MKO. Neusvajanje predloženih izmjena i dopuna ZoMKO pogoduje nekolicini pojedinaca koji sigurno utočište nalaze u trenutnim propisima koji nedovoljno sankcioniraju nanošenje štete imovini fondacije i doniranim sredstvima koji su od šireg značaja.

Posebne napomene: U pogledu izrade redovnih kvartalnih Informacija o mikrokreditnom sistemu Federacije Bosne i Hercegovine, Agencija koristi podatke koje dostavljaju MKO. Agencija kontrolama poslovanja MKO provjerava dostavljene izvještaje. S tim u vezi utvrđene su nepravilnosti kod izvještavanja kod jedne MKO koje se odnose na pozicije kapitala, stalnih sredstava i ostale aktive, što će biti predmetom naloga Agencije. Kod jedne MKO značajnog obima operacija Agencija izražava rezervu u pogledu izvještavanja.

I POSLOVNE PERFORMANSE MKO U FEDERACIJI BiH

1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA

1.1. Broj mikrokreditnih organizacija

U Federaciji BiH sa 31.03.2014. godine, dozvolu za rad Agencije ima 13 MKO, od toga 12 MKF (neprofitne organizacije) i 1 MKD (profitna organizacija), te 29 organizacionih dijelova MKD čije je sjedište u Republici Srpskoj. Sve MKF koje su dobile dozvolu za rad Agencije, izvršile su preregistraciju u skladu sa ZoMKO, odnosno nastale su promjenom oblika MKO osnovanih shodno Zakonu o mikrokreditnim organizacijama („Službene novine Federacije BiH, broj: 24/00). Stoga, sve MKF zakonski su pravni slijednik imovine, prava i obaveza MKO osnovanih u skladu sa ZoMKO iz 2000. godine.

U Prilogu 2. nalaze se osnovni podaci o MKF i MKD koje sa 31.03.2014. godine imaju dozvolu za rad Agencije za obavljanje poslova davanja mikrokredita.

1.2. Organizacioni dijelovi

Na dan 31.03.2014. godine, u Registru mikrokreditnih organizacija i njihovih organizacionih dijelova, kojeg u skladu sa članom 13. ZoMKO, vodi Agencija, bilo je evidentirano ukupno 302 organizaciona dijela MKO sa sjedištem u Federaciji BiH, od čega u Federaciji BiH 200, Republici Srpskoj 99 i Distriktu Brčko 3. Ukupan broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH smanjen je za 8 organizacionih dijelova, odnosno 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Ukupno 166 organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH ima ovlaštenja za dodjelu mikrokredita, stoga su upisani u nadležni registar.

U prvom kvartalu 2014. godini, Agencija je izdala 3 suglasnosti za osnivanje organizacionih dijelova, 11 suglasnosti za zatvaranje organizacionih dijelova MKO i 5 suglasnosti za promjenu adrese organizacionih dijelova. Organizacione dijelove izvan Federacije BiH ima 8 MKO, a 3 MKO posluju isključivo preko svog sjedišta, odnosno nemaju otvorenih organizacionih dijelova ni u Federaciji BiH, ni u Republici Srpskoj. Agencija je dala dozvole za rad organizacionih dijelova jednog MKD koje ima sjedište u Republici Srpskoj, a koje u Federaciji BiH posluje putem 29 filijala i terenskih ureda.

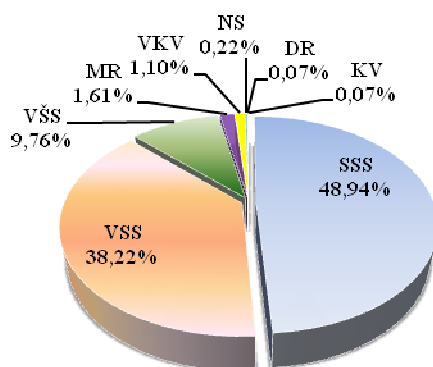
1.3. Kadrovi

Sa 31.03.2014. godine, mikrokreditni sektor zapošljava ukupno 1.363 radnika, što je za 40 radnika, ili 3% manje u odnosu na 31.12.2013. godine. Na ovaj pad zaposlenih na nivou sektora, najviše utjecaja imao je pad zaposlenih kod jedne od najvećih MKO, koja je zabilježila pad zaposlenih od 18%, ili 34 zaposlenika u odnosu na kraj prethodne godine. MKF zapošljavaju 1.355 radnika ili 99,4%, a MKD 8 radnika ili 0,6%.

Rb.	Kvalifikacija	31.12.2013.		Ukupno	Učešće (%)	31.03.2014.		Ukupno	Učešće (%)	Indeks
		MKF	MKD			MKF	MKD			
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8	9=(7+8)	10	11=9/5
1.	NS	3	0	3	0,21	3	0	3	0,22	100
2.	KV	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
3.	VKV	15	0	15	1,07	15	0	15	1,10	100
4.	SSS	707	2	709	50,53	666	1	667	48,94	94
5.	VŠS	138	1	139	9,91	132	1	133	9,76	96
6.	VSS	513	6	519	36,99	516	5	521	38,22	100
7.	MR	16	0	16	1,14	21	1	22	1,61	138
8.	DR	1	0	1	0,07	1	0	1	0,07	100
UKUPNO		1.394	9	1.403	100,00	1.355	8	1.363	100,00	97

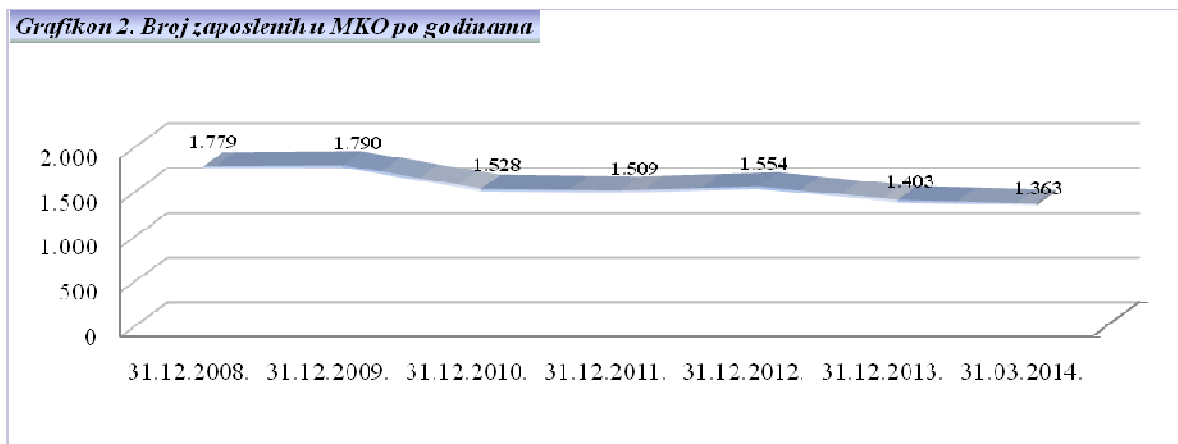
U strukturi zaposlenih najveće je učešće SSS od 48,94%, VSS od 38,22% i VŠS od 9,76%. Procent učešća zaposlenih sa srednjom stručnom spremom u padu je za 6%, a sa višom stručnom spremom za 4%, dok je procent učešća zaposlenih sa visokom stručnom spremom u neznatnom porastu za 0,4%, a zaposlenih magistara za čak 38% .

Grafikon 1. Kvalifikacijska struktura zaposlenih u MKO

Posmatrajući broj zaposlenih kroz godine rada MKO, najveći broj zaposlenih zabilježen je na kraju 2009. godine kada su MKO zapošljavale 1.790 radnika. MKO su sa 31.03.2014. godine zapošljavale 1.363 radnika, što predstavlja smanjenje od 24% u odnosu na kraj 2009. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveće smanjenje broja zaposlenih, za čak 42%, odnosno 32%.

Grafikon 2. Broj zaposlenih u MKO po godinama

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA MKO

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma MKO sa 31.03.2014. godine iznosi 459,1 milion KM i za 16,7 miliona KM ili 4% je manja u odnosu na stanje sa 31.12.2013. godine. Rast bilansne sume u odnosu na kraj prethodne godine, bilježi 6 MKF, dok je pad zabilježilo 6 MKF i 1 MKD.

Pad bilansne sume do 10% u odnosu na 31.12.2013. godine zabilježilo je 5 MKF, pad do 20% zabilježila je 1 MKF. Jedno MKD zabilježilo je pad bilansne sume za 32% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna od najvećih MKF, za tri mjeseca, aktivu je smanjila za čak 11 miliona KM, te je zabilježila pad od čak 12% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad aktive na nivou cijelog sektora.

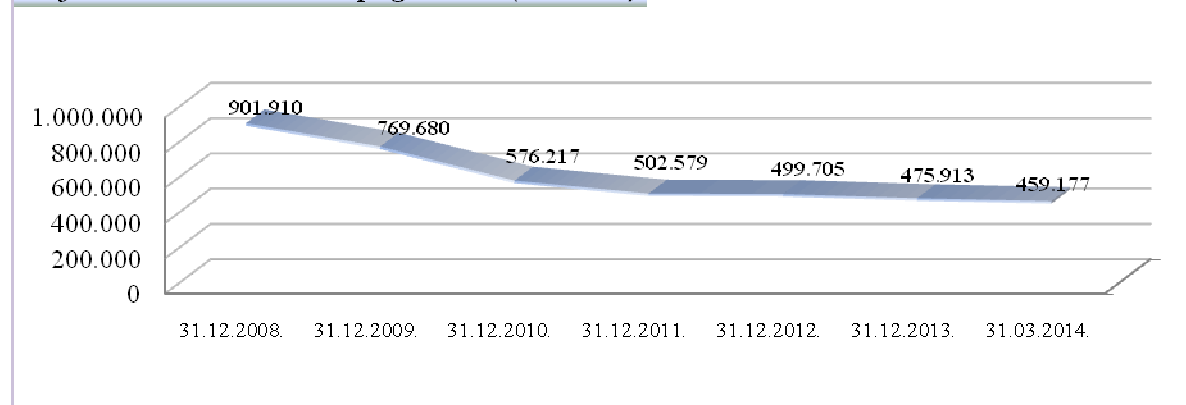
Najveće učešće u ukupnom bilansu MKO ima šest MKF sa aktivom u iznosu od 420 miliona KM ili 91%.

Tabela 2. Bilans stanja MKO

OPIS	31.12.2013. godine			31.03.2014. godine					Indeks
	Stanje za MKF	Stanje za MKD	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	4	6=(2+4)	7	8	9	10	11=(7+9)	12
AKTIVA									
1. Novčana sredstva	24.123	88	24.211	15.535	3	35	5	15.570	64
2. Plasmani bankama	4.054	0	4.054	3.777	1	0	0	3.777	93
3. Krediti	395.382	886	396.268	394.435		615		395.050	100
4. Rezer. za kred. gubitke	5.507	16	5.523	10.164		9		10.173	184
5. Neto krediti	389.875	870	390.745	384.271	84	606	86	384.877	98
6. Posl. pr. i ost. fik. aktiva	42.596	50	42.646	41.533	9	42	6	41.575	97
7. Dugoročne investicije	761	0	761	761	0	0	0	761	100
8. Ostala aktiva	14.018	28	14.046	13.506	3	20	3	13.526	96
9. Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	549	1	550	908		1		909	165
UKUPNO AKTIVA	474.878	1.035	475.913	458.475	100	702	100	459.177	96
PASIVA									
10. Obav. po uzetim kred.	268.565	348	268.913	255.394	56	70	10	255.464	95
11. Ostale obaveze	27.201	92	27.293	26.998	6	83	12	27.081	99
12. Kapital	179.112	595	179.707	176.083	38	549	78	176.632	98
UKUPNO PASIVA	474.878	1.035	475.913	458.475	100	702	100	459.177	96
Vanbilansna evidencija	170.598	55	170.653	171.106		54		171.160	100

Posmatrajući bilansnu sumu MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos iste zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosila 902 miliona KM. Bilansna suma MKO na dan 31.03.2014. godine iznosila je 459,1 milion KM, i manja je za čak 49% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bilansne sume, kod kojih je ista pala za čak 75%, odnosno 64%.

Grafikon 3. Iznos aktive MKO po godinama (u 000 KM)

U strukturi aktive MKO, novčana sredstva iznose 15,6 miliona KM ili 3% sa stopom pada od čak 36% u odnosu na 31.12.2013. godine i većinom se odnose na novčana sredstva MKF. Plasmani bankama iznose 3,8 miliona KM ili 1% i manji su za 7% u odnosu na kraj prethodne godine.

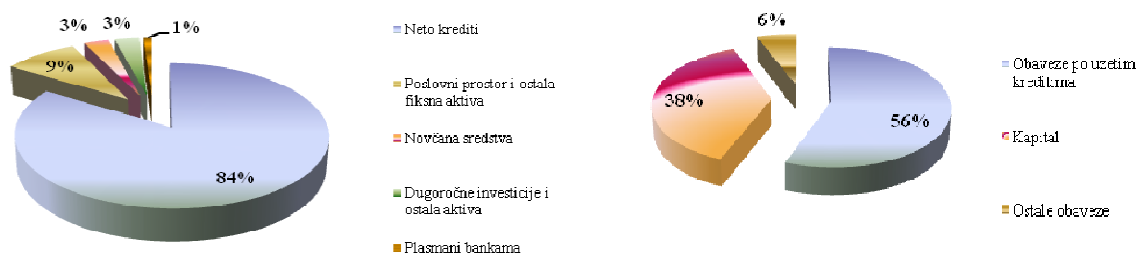
Neto krediti, odnosno bruto krediti umanjani za rezervisanja za kreditne gubitke iznose 384,9 miliona KM ili 84% ukupne aktive i manji su za 5,8 miliona KM ili 2% u odnosu na 31.12.2013. godine. Rast neto kredita u odnosu na kraj prethodne godine, zabilježilo je 7 MKF, dok je pad zabilježilo 5 MKF i 1 MKD. U odnosu na 31.12.2013. godine, pad neto kredita do 10% zabilježile su 3 MKF, pad do 20% zabilježile su 2 MKF. Jedna MKD

zabilježila je pad neto kredita od 30% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna od najvećih MKF, za tri mjeseca, neto kredite je smanjila za čak 7,2 miliona KM, te je zabilježila pad neto kredita od 10,2% u odnosu na kraj prethodne godine, što je posljedično utjecalo i na pad ove bilansne pozicije na nivou cijelog sektora.

Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva iznose 41,5 miliona KM ili 9% ukupne aktive i za 1,1 milion KM ili 3%, ova bilansna pozicija manja je u odnosu na kraj prethodne godine. Procent fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu (umanjenu za donirani kapital) na nivou sektora iznosi 10,15% što je neznatno iznad dozvoljenog iznosa (do 10%), a gledano pojedinačno, četiri MKF krše ovaj standard. Iznos od 13,3 miliona KM ili 3% odnosi se na dugoročne investicije (0,7 miliona KM koje iskazuje samo jedna MKF) i ostalu aktivu (12,6 miliona KM umanjenu za rezervisanja na ostale stavke aktive osim kredita), koju čine obračunate kamate, avansi, aktivna vremenska razgraničenja i drugo. Procent ostale aktive na nivou sektora u odnosu na ukupnu aktivu iznosi 2,95%, a gledajući pojedinačno, kod svih MKO, ostala aktiva je ispod 10% u odnosu na ukupnu aktivu.

Grafikon 4. Struktura aktive i pasive MKO

U strukturi pasive MKO, obaveze po uzetim kreditima osnovni su izvor sredstava i iznose 255,4 miliona KM ili 56% ukupne pasive i manje su za 5% u odnosu na 31.12.2013. godine, te se gotovo u cijelosti odnose na obaveze MKF.

- 000 KM -

OPIS	31.12.2013. godine				31.03.2014. godine				Indeks
	MKF	MKD	UKUPNO	%	MKF	MKD	UKUPNO	%	
1	2	3	4=(2+3)	5	6	7	8=(6+7)	9	10=8/4
1. Obaveze po uzetim kratkoroč. kreditima	81.258	202	81.460	30	78.090	70	78.160	31	96
2. Obaveze po uzetim dugoroč. kreditima	187.307	146	187.453	70	177.304	0	177.304	69	95
UKUPNO	268.565	348	268.913	100	255.394	70	255.464	100	95

Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, dugoročni krediti (koje nemaju 2 MKF) iznose 177,3 miliona KM ili 69% i manji su za 5% u odnosu na kraj prethodne godine. Od ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kratkoročni krediti (koje nemaju 3 MKF) iznose 78,1 milion KM ili 31% i imaju stopu pada od 4% u odnosu na kraj prethodne godine.

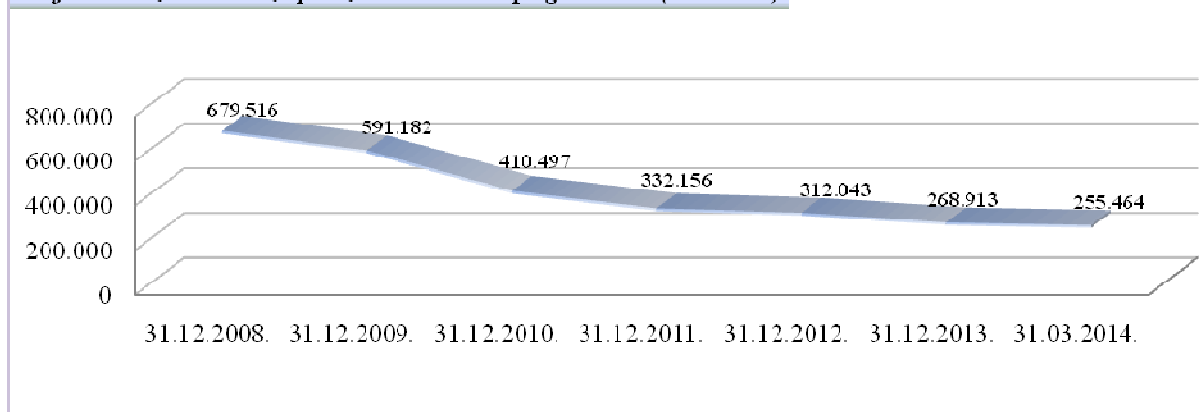
Obzirom da kreditori, kako domaće komercijalne banke, tako i razni međunarodni socijalno orijentirani komercijalni fondovi, generalno pokazuju visok stepen opreza i uzdržanost kod kreditiranja većeg broja MKO, mnoge MKO su uskraćene za sredstva kojim bi finansirale svoju mikrokreditnu aktivnost i ostvarile dovoljan prihod od redovnih operacija kojim bi pokrile svoje rashode. Dodatno uskraćivanje dugoročnih sredstava MKO i dospijeće kratkoročnih obaveza uz lošu naplatu kredita može dovesti do nelikvidnosti pojedinih MKO,

čak i većeg obima operacija, što predstavlja jedan od značajnih rizika i izazova s kojim su suočeni organi upravljanja i rukovođenja.

Prema dostavljenim izvještajima o likvidnosti MKO sa stanjem na 31.03.2014. godine, kod jedne MKO, pozicija likvidnosti je ugrožena na način da, uslijed otežanog novog zaduživanja, otpлата tekućih obaveza znatno može da utiče na poteškoće zadržavanja kreditnog portfelja na približno istom nivou ili uz umanjeње istoga do 5 %, dok je jedna MKO iskazala negativnu neto izloženost u značajnijem iznosu u periodu od 01.04. do 30.09.2014. godine čime je pozicija likvidnosti ugrožena na način da je vrlo upitno vraćanje tekućih obaveza u navedenom periodu po redovnom toku stvari.

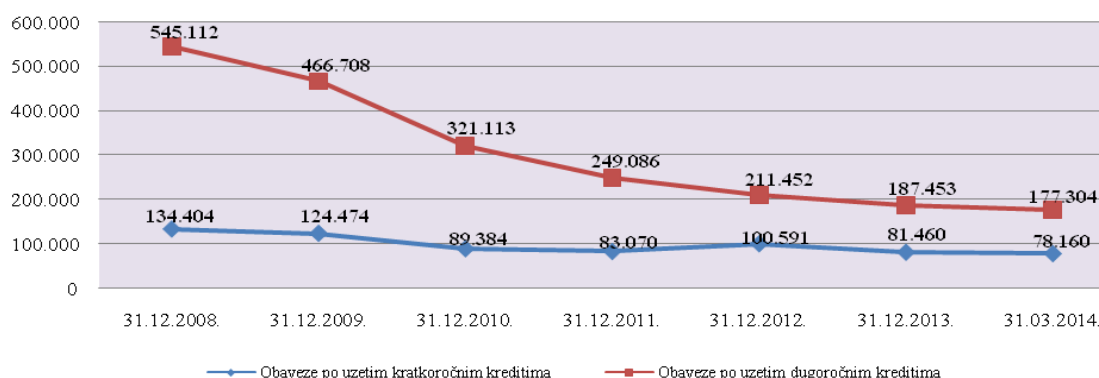
Posmatrajući iznos ukupnih obaveza MKO po uzetim kreditima kroz godine rada MKO, najveći iznos istih zabilježen je na kraju 2008. godine kada su iznosile 679,5 miliona KM. Ukupne obaveze MKO po uzetim kreditima na dan 31.03.2014. godine iznosile su 255,4 miliona KM, i manje su za čak 62% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad iznosa ukupnih obaveza po uzetim kreditima, kod kojih su iste pale za čak 90%, odnosno 87%.

Grafikon 5. Iznos obaveza po uzetim kreditima po godinama (u 000 KM)

Kao što je vidljivo iz donjeg grafikona, pored toga što su ukupne obaveze po uzetim kreditima u odnosu na 2008. godinu, manje za 62%, odnosno 5% u odnosu na kraj prethodne godine, posmatrajući obaveze po uzetim kreditima po ročnosti, zabrinjava činjenica da su dugoročni krediti u odnosu na 2008. godinu u padu za čak 67%, te konstantno padaju, dok su kratkoročni krediti u odnosu na 2008. godinu manji za 42%, te su u odnosu na 31.12.2012. godine također manji za 4%, iako su u s krajem 2012. godine zabilježili porast u odnosu na prethodne dvije godine.

Grafikon 6. Obaveze po uzetim kratkoročnim i dugoročnim kreditima

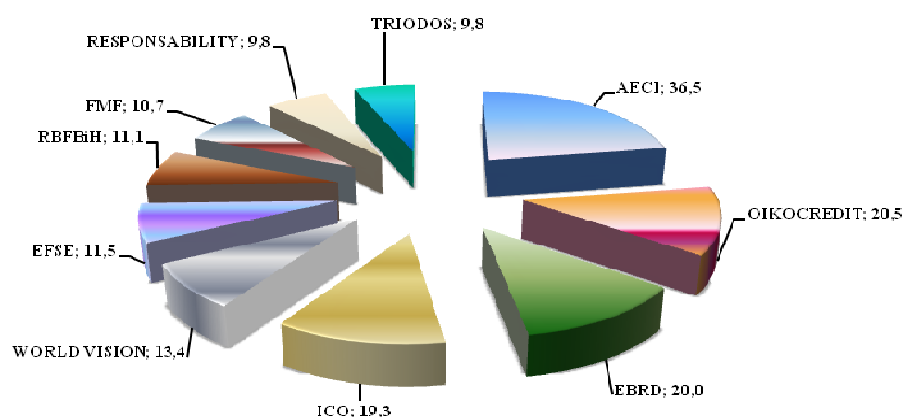

Deset najznačajnijih kreditora MKO na koje se odnosi 64% od ukupnih kreditnih obaveza su:

- 1.) AECI – Agencija za međunarodnu saradnju Kraljevine Španije (36,5 milion KM);
- 2.) Oikokredit, Holandija (20,5 miliona KM);
- 3.) EBRD – Evropska banka za obnovu i razvoj, Velika Britanija (20 miliona KM);
- 4.) ICO – Instituto de Credito Oficial, Španija (19,3 miliona KM);
- 5.) World Vision International, USA (13,4 miliona KM);
- 6.) EFSE – Evropski fond za Jugoistočnu Evropu, Luksemburg (11,5 miliona KM);
- 7.) Razvojna banka Federacije BiH¹ (11,1 miliona KM);
- 8.) Federalno ministarstvo finansija, FBiH (10,7 miliona KM);
- 9.) Responsibility SICAV, Švicarska (9,8 miliona KM);
- 10.) Triodos – Doen, Holandija (9,8 miliona KM).

Jedna MKF kod prvog kreditora ima izloženost 46% sto predstavlja visoku koncentraciju izvora sredstava.

Grafikon 7. Najznačajniji izvori sredstava MKO (u mil. KM)

Ostale obaveze iznose 27,1 milion KM ili 6% ukupne pasive, a čine ih obaveze prema zaposlenim, dobavljačima, pasivna vremenska razgraničenja i drugo. Procent ostalih obaveza na nivou sektora u odnosu na ukupne obaveze iznosi 9,58%, a gledajući pojedinačno, ukupno 8 MKF i 1 MKD imaju procent ostalih obaveza veći od 10% u odnosu na ukupne obaveze.

Vanbilansna evidencija na dan 31.03.2014. godine iznosi 171,1 milion KM, koju čine otpisana kreditna potraživanja (170,8 miliona KM) i komisioni poslovi (0,3 miliona KM koje imaju tri MKF), a za 0,3% je veća od stanja sa 31.12.2013. godine.

2.2. Kapital

Ukupni kapital MKO na dan 31.03.2014. godine iznosi 176,6 miliona KM ili 38% ukupne pasive i manji je za 3,1 milion KM ili 2% u odnosu na kraj 2013. godine. Kapital MKF iznosi 176,1 milion MKF ili 99,7%, a kapital jednog MKD 0,5 miliona KM ili 0,3%.

Ukupan kapital mikrokreditnog sektora (umanjen za donirani kapital) iznosi 27,65% ukupne aktive, a tri MKF imaju procent iznosa kapitala (umanjenog za donirani kapital) u odnosu na ukupnu aktivu manji od dozvoljenog iznosa, odnosno manji od 10% ukupne aktive.

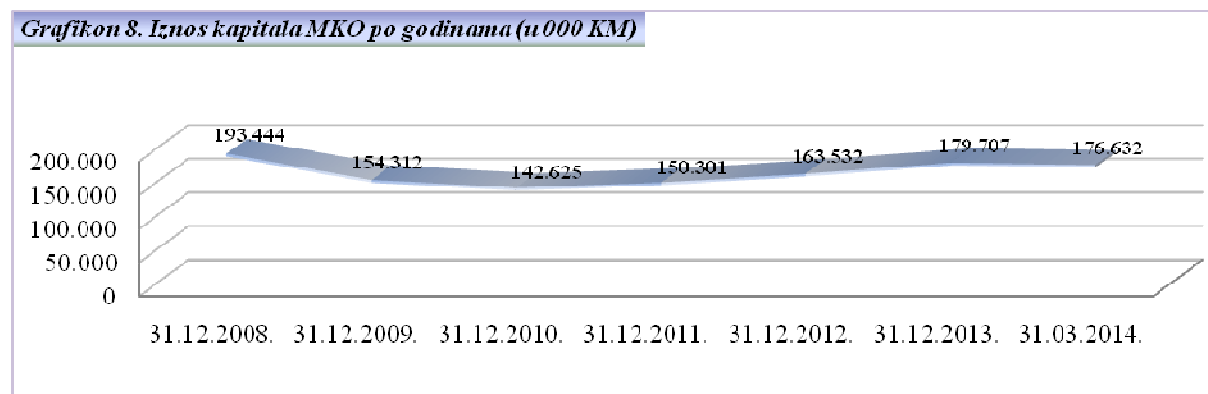
¹ Sredstva su plasirana u okviru Projekta lokalnih inicijativa LIP I i LIP II koja su Odlukom Vlade Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br: 78/06 i 34/07) na upravljanje prenesena Razvojnoj banci Federacije BiH.

Tabela 4. Struktura kapitala MKO

OPIS	31.12.2013. godine					31.03.2014. godine					Indeks
	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	Stanje za MKF	%	Stanje za MKD	%	UKUPNO	
1	2	3	4	5	6=2+4	7	8	9	10	11=7+9	12=11/6
Donirani kapital	49.640	28	0	0	49.640	49.649	28	0	0	49.649	100
Osnovni kapital	8.291	4	600	101	8.891	8.291	5	600	109	8.891	100
Višak/manjak prihoda nad rashodima	117.975	66	0	0	117.975	114.958	65	0	0	114.958	97
Emisiona ažia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Neraspoređena dobit	0	0	-106	-18	-106	0	0	-51	-9	-51	48
Zakonske rezerve	0	0	101	17	101	0	0	0	0	0	0
Ostale rezerve	3.206	2	0	0	3.206	3.185	2	0	0	3.185	99
UKUPNO KAPITAL	179.112	100	595	100	179.707	176.083	100	549	100	176.632	98

Posmatrajući iznos kapitala MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 193,4 miliona KM. Ukupan kapital MKO na dan 31.03.2014. godine iznosio je 176,6 miliona KM, i manji je za 9% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF zabilježile su najveći pad iznosa kapitala, kod kojih je isti pao za 57%, odnosno 46%.

Grafikon 8. Iznos kapitala MKO po godinama (u 000 KM)

U strukturi kapitala MKF najznačajniji je višak prihoda nad rashodima koji iznosi 115 miliona KM, te čini 65% ukupnog kapitala MKF i manji je za 3 miliona KM ili 3% u odnosu na kraj prethodne godine. Manjak prihoda nad rashodima za period od 01.01. do 31.03.2014. godine ostvarile su četiri MKF, a višak prihoda nad rashodima 8 MKF, dok je jedno MKD ostvarilo neto gubitak. Višak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja na dan 31.03.2014. godine ostvarilo je 5 MKF, dok je 7 MKF i 1 MKD ostvarilo manjak prihoda nad rashodima, odnosno gubitak od redovnog poslovanja. Od tih 7 MKF, 3 ih je zahvaljujući vanrednim prihodima, koji su kod pojedinih MKF, značajno veći od iznosa ostvarenog manjka prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja, na kraju prvog kvartala 2014. godine, ostvarilo pozitivan rezultat. Vanredni prihodi direktan su rezultat povećane naplate potraživanja po otpisanim kreditima.

Značajan izvor kapitala MKF čini donirani kapital koji iznosi 49,6 miliona KM ili 28% ukupnog kapitala MKF, dok jedno MKD nema doniranog kapitala. Iznos doniranog kapitala o kojem izvještavaju MKO, gotovo je na istom nivou u odnosu na kraj prethodne godine. U skladu sa članom 11. Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije, MKO su dužne voditi evidenciju o doniranim sredstvima i tretirati ih kao donirani kapital o čijem stanju su dužne izvještavati Agenciju. Prema zvaničnim kvartalnim

izvještajima koje dostavljaju Agenciji, 9 MKF iskazuje vrijednost doniranog kapitala u svojim izvještajima, te vodi evidenciju o stanju istog. Ciljanom kontrolom na licu mjesta, utvrđeno je da jedna MKF ne iskazuje vrijednost doniranog kapitala, što je suprotno propisima Agencije, te je izvještaj o donacijama podcijenjen za oko 7 miliona KM, a isto će biti predmetom rješenja Agencije o izdavanju pismenog naloga.

Osnovni kapital MKF na dan 31.03.2014. godine iznosi 8,3 miliona KM ili 5% ukupnog kapitala MKF. Ostale rezerve, koje se odnose na 2 MKF, iznose 3,2 miliona KM, ili 2% ukupnog kapitala MKF.

Osnovni kapital jednog MKD iznosi 600 hiljada KM, a gubitak 51 hiljadu KM.

2.3. Kreditni portfolio

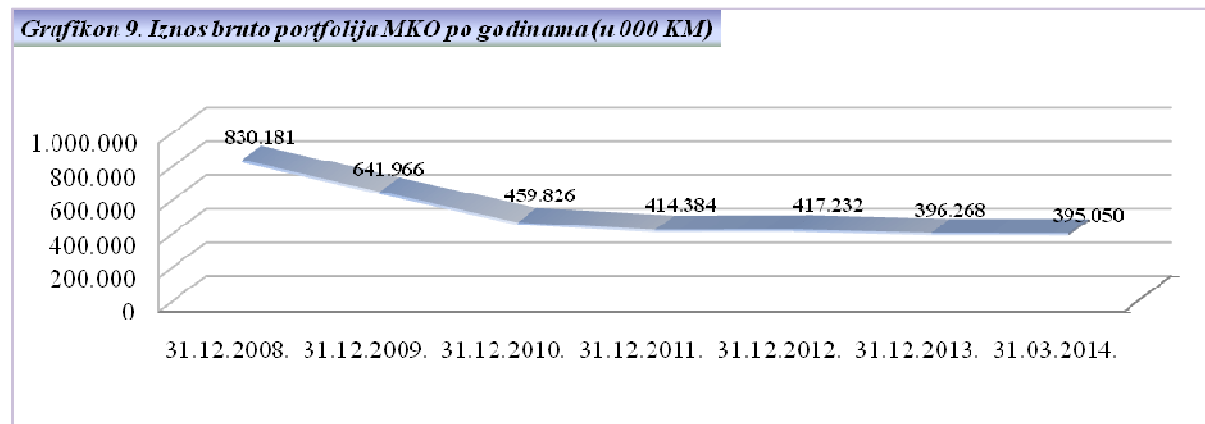
Osnovna djelatnost MKO je mikrokreditiranje na koje se odnosi iznos od 395 miliona KM ili 86% ukupne aktive mikrokreditnog sektora. Nivo ukupnih kredita sektora zavisi od stanja kredita MKF na koje se odnosi 394,4 miliona KM ili 99,8% od ukupnih kredita, dok se na MKD odnosi 0,6 miliona KM ili 0,2% od ukupnih kredita. Neto krediti, koje čine ukupni krediti umanjeni za rezerve za kreditne gubitke prikazani su u Tabeli 5.

- 000 KM -

Red. Broj	OPIS	31.12.2013. godine			31.03.2014. godine			Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=(3+4)	6	7	8=(6+7)	9=8/5
1.	Kredit	395.382	886	396.268	394.435	615	395.050	100
2.	Rezerve za kreditne gubitke	5.507	16	5.523	10.164	9	10.173	184
3.	Neto krediti (1.-2.)	389.875	870	390.745	384.271	606	384.877	98

Neto krediti iznose 384,9 miliona KM i za 2% su manji u odnosu na 31.12.2013. godine, dok su krediti na bruto osnovi također manji za 0,3% u odnosu na kraj prethodne godine. Rezerve za kreditne gubitke iznose 10,1 milion KM i veće su za 84% u odnosu na 31.12.2013. godine. Omjer rezervi za kreditne gubitke u odnosu na ukupan kreditni portfolio iznosi 2,58%, te u odnosu na omjer sa 31.12.2013. godine, bilježi pogoršanje od 1,19 procentnih poena. Jedna od najvećih MKF, u odnosu na 31.12.2013. godine, povećala je rezerve za kreditne gubitke za 4,2 miliona KM, odnosno za 260%, što se posljedično odrazilo na povećanje rezervi za kreditne gubitke na nivou sektora i na pogoršanje pokazatelja kvalitete portfolija.

Grafikon 9. Iznos bruto portfolija MKO po godinama (u 000 KM)

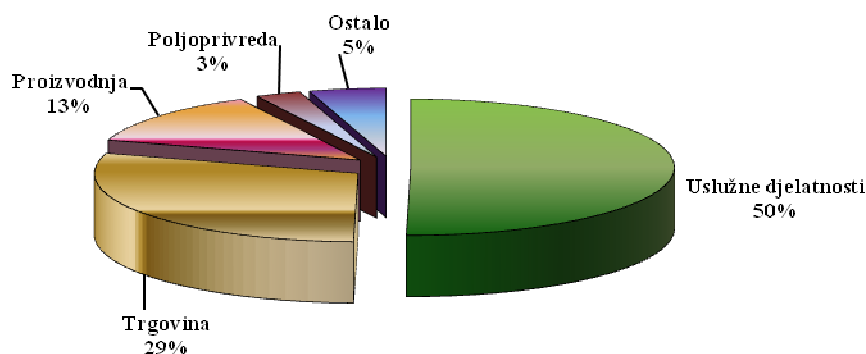
Posmatrajući bruto portfolio MKO kroz godine rada MKO, najveći iznos istog zabilježen je na kraju 2008. godine kada je iznosio 830,2 miliona KM. Ukupan bruto portfolio na dan 31.03.2014. godine iznosio je 395 miliona KM, i isti je manji za 52% u odnosu na kraj 2008. godine. Posmatrajući ova dva perioda, kod pojedinačnih MKO, dvije MKF su zabilježile najveći pad bruto portfolija, kod kojih je isti pao za čak 79%, odnosno 71%.

- 000 KM -

Red. Broj	Mikrokrediti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Dospjela potraživanja	UKUPNO	%
1	2	3	4	5	6=(3+4+5)	7
1.	Pravnim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	802	3.445	23	4.270	50%
b.)	Trgovina	715	1.755	35	2.505	29%
c.)	Poljoprivreda	68	166	2	236	3%
d.)	Proizvodnja	336	739	8	1.083	13%
e.)	Ostalo	67	326	7	400	5%
	UKUPNO 1:	1.988	6.431	75	8.494	100%
2.	Fizičkim licima					
a.)	Uslužne djelatnosti	14.304	72.545	887	87.736	23%
b.)	Trgovina	11.012	29.200	511	40.723	11%
c.)	Poljoprivreda	15.710	127.398	845	143.953	37%
d.)	Proizvodnja	4.789	13.590	261	18.640	5%
e.)	Stambene potrebe	2.262	45.319	210	47.791	12%
f.)	Ostalo	18.365	28.979	369	47.713	12%
	UKUPNO 2:	66.442	317.031	3.083	386.556	100%
	UKUPNO (1+2):	68.430	323.462	3.158	395.050	

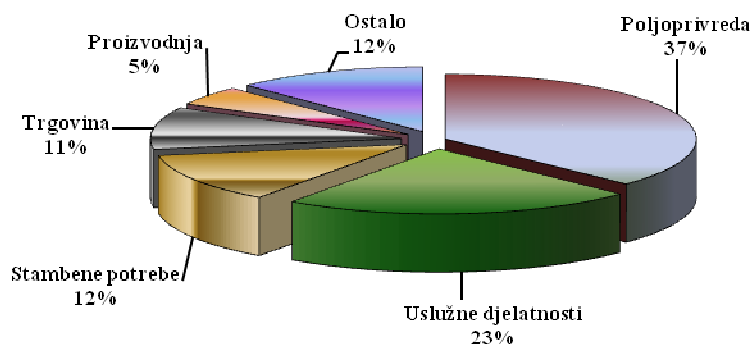
Od ukupnog iznosa mikrokredita, 8,5 miliona ili 2% plasirano je pravnim licima, a 386,5 miliona KM ili 98% plasirano je fizičkim licima. U ročnoj strukturi mikrokredita, na kratkoročne kredite, u koje se uključuju i dospjela potraživanja odnosi se 71,6 miliona KM ili 18%, a na dugoročne kredite 323,4 miliona KM ili 82%. Sama dospjela potraživanja iznose ukupno iznose 3,1 milion KM ili 1% od ukupnih kredita i gotovo u cijelosti se odnose na kredite date fizičkim licima.

Grafikon 10. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih pravnim licima

Prema granskoj strukturi, najveći iznos od ukupnog iznosa mikrokredita datih **pravnim licima**, plasiran je za uslužne djelatnosti i trgovinu – uslužne djelatnosti 4,3 miliona KM ili 50%, odnosno trgovina 2,5 miliona KM ili 29%. Za proizvodnju dato je 1,1 milion KM ili 13% od ukupnog iznosa mikrokredita datih pravnim licima, dok je za poljoprivredu dato 0,2 miliona KM ili 3%, a za ostale namjene 0,4 miliona KM ili 5%.

Grafikon 11. Sektorska struktura mikrokredita plasiranih fizičkim licima

Što se tiče kredita datih **fizičkim licima**, 144 miliona KM ili 37% plasirano je za poljoprivredu, zatim 87,7 miliona KM ili 23% za uslužne djelatnosti, za stambene potrebe 47,8 miliona KM ili 12%, za trgovinu je plasirano 40,7 miliona KM ili 11%, za proizvodnju 18,6 miliona KM ili 5%, te za ostalo 47,7 miliona KM ili 12%.

- 000 KM -

Tabela 7. Sektorska struktura mikrokredita

Mikrokrediti za:	31.12.2013.	31.03.2014.	Učešće	Indeks
Poljoprivreda	142.133	144.189	37%	101
Uslužne djelatnosti	93.750	92.006	23%	98
Ostale namjene	45.481	48.113	12%	106
Stambene potrebe	49.288	47.791	12%	97
Trgovina	45.028	43.228	11%	96
Proizvodnja	20.588	19.723	5%	96
UKUPNO	396.268	395.050	100%	100

Na osnovu analize granske strukture zaključuje se da je mikrokreditiranje najvećim dijelom usmjereno na kreditiranje poljoprivrede (37%) i uslužnih djelatnosti (23%), te se većim dijelom odnosi na dugoročne kredite fizičkim licima iz čega proističe da se krediti u najvećem broju slučajeva odobravaju licima koja nemaju pristup tradicionalnim izvorima finansiranja kako zbog rizičnosti posla kojeg obavljaju, tako i zbog nedostatka adekvatnih kolaterala. U odnosu na kraj prethodne godine, procent ukupnih kredita koji se daju po svim kreditnim proizvodima u padu su od 2% do 4%, osim kredita za poljoprivredu i ostale namjene koji su u porastu za 1%, odnosno 6% u odnosu na kraj prethodne godine.

- 000 KM -

Tabela 8. Ročna struktura mikrokredita

OPIS	31.12.2013.	31.03.2014.	Učešće	Indeks
Dugoročni mikrokrediti	325.426	323.462	82%	99
Kratkoročni mikrokrediti s dospjelim potraživanjima	70.842	71.588	18%	101
UKUPNO	396.268	395.050	100%	100

U pogledu ročnosti mikrokredita, dugoročni mikrokrediti u padu su za 1% u odnosu na kraj prethodne godine, dok su kratkoročni mikrokrediti (uključujući i dospjela potraživanja) u porastu za 1%.

Odlukom o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07), MKO su dužne sva kreditna sredstva i druga potraživanja raspoređivati u određene grupe primjenom kriterija broja dana kašnjenja u otplati na način da za svaku grupu izdvaja rezerve za kreditne i druge gubitke na teret troškova poslovanja. Osnovicu za obračun visine rezervi čini iznos neotplaćenog kredita, dospjele kamate i naknade i sve druge stavke kod kojih je MKO izložena riziku nemogućnosti naplate, odnosno poslovnog neuspjeha. Iznosi potraživanja razvrstanih u zadane grupe i obračunate rezerve po tim grupama sa stanjem na dan 31.03.2014. godine vide se iz slijedeće tabele.

- 000 KM -

Tabela 9. Rezerve za kreditne gubitke sa stanjem na dan 31.03.2014. godine											
Rb	Dani kašnjenja	Stope rezer vi— sanja	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ostalih stavki aktive	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
					Stopa rezervi — sanja	Iznos kamate		Po kreditima	Po dospjelim kamatama	Po ostalim stavkama aktive	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=(4x3)/100	10=(7x6)/100	11=(8x3)/100	12=(9+10+11)
1.	0	0%	375.087	94,95	0%	2	0	0	0	0	0
2.	1 – 15	2%	2.601	0,66	2%	48	0	52	1	0	53
3.	16 – 30	15%	5.083	1,29	100%	92	0	762	92	0	854
4.	31 – 60	50%	3.471	0,88	100%	118	0	1.736	118	0	1.854
5.	61 – 90	80%	6.083	1,54	100%	337	0	4.867	337	0	5.204
6.	91 – 180	100%	2.725	0,69	100%	358	0	2.757	361	0	3.118
UKUPNO			395.050	100,00		955	0	10.173	909	0	11.082
7.	preko 180	Otpis	2.472		100%	911					

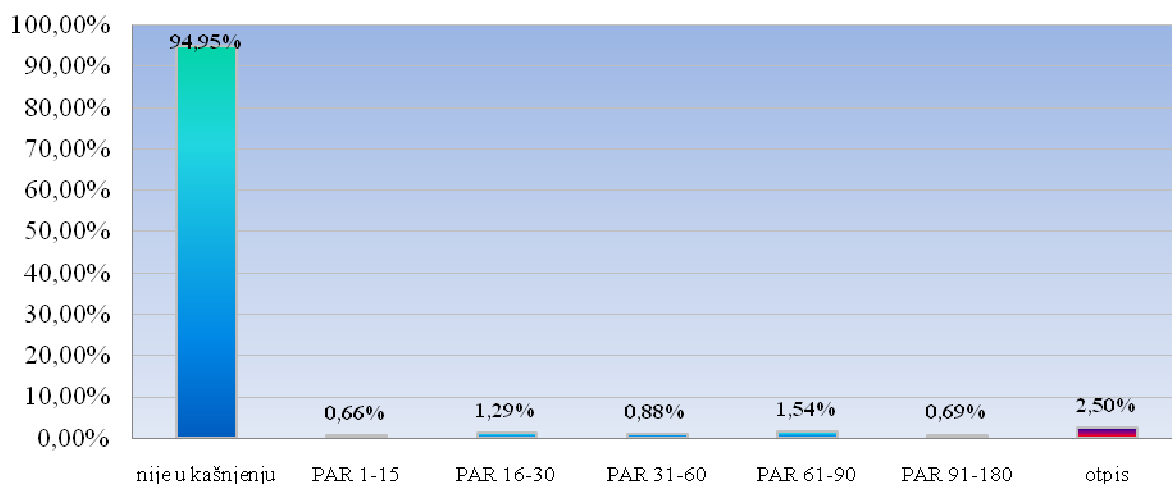
*U kolonama 9. i 10. u kategoriji dana u kašnjenju (91-180), uključena su dodatna rezervisanja jedne MKF za kredite koji su više puta reprogramirani i za kredite koji su ponovno ugovoreni, a čiji je saldo na izvještajni datum veći od 10.000 KM, za koje je Agencija, svojim rješenjem, naložila dodatna rezerviranja po stopi od 100%.

Kašnjenje u otplati duže od jednog dana imaju krediti u iznosu 20 miliona KM. Stopa kredita u kašnjenju preko jednog dana sa stanjem na dan 31.03.2014. godini iznosila je 5,05% i bilježi pogoršanje u odnosu na kraj prethodne godine za 2,09 procentnih poena. Najveći iznos kredita ima kašnjenje u otplati od 61 do 90 dana (6,1 milion KM ili 1,54% od ukupnih kredita). Ukupan iznos dospjelih kamata po aktivnim kreditima koji imaju kašnjenje u otplati duže od jednog dana iznosi 1 milion KM. Ukupan iznos obračunatih rezervi po svim osnovama je 11,1 milion KM i u odnosu na 31.12.2013. godine, veće su za 5 miliona KM, odnosno 82%. Analizom izvještaja MKO, utvrđeno je da jedna od najvećih MKO ima 62% učešća u ukupnom iznosu rezervi.

U prvom kvartalu 2014. godine, MKO su otpisale 2,4 miliona KM glavnice i 0,9 miliona KM kamate.

Grafikon 12. Kvalitet portfolija MKO

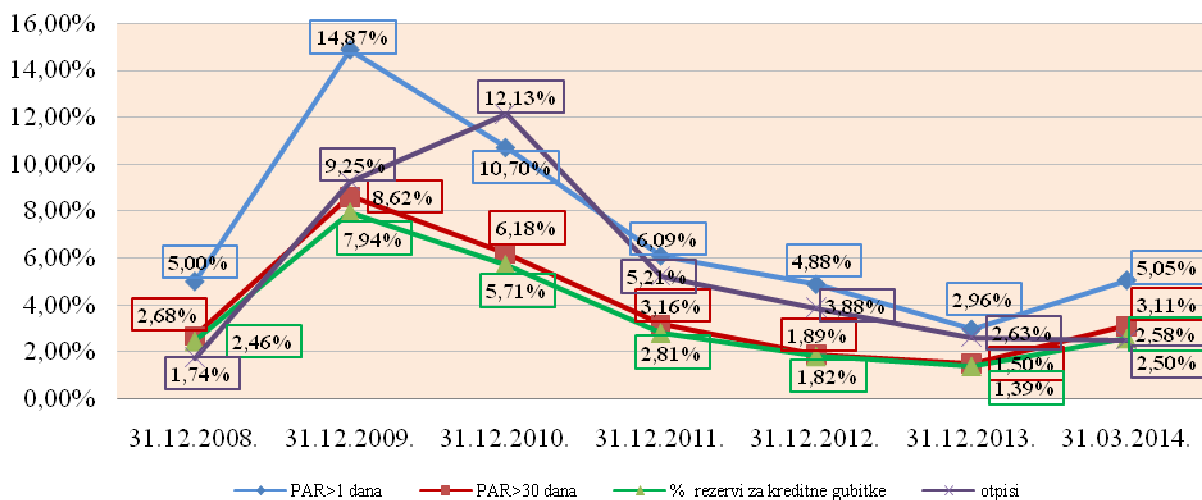

2.3.1. Ključni pokazatelji kvalitete kreditnog portfolija

U poređenju s krajem prethodne godine, sa 31.03.2014. godine, mikrokreditni portfolio bilježi neznatan pad od 0,3% (1,2 miliona KM), te iskazuje pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog kreditnog portfolija. Većina MKO izložena je pritisku konkurencije kako od većih MKO tako i od banaka, te se mnoge MKO i dalje suočavaju s nedostatkom sredstava za finansiranje kreditnog portfolija.

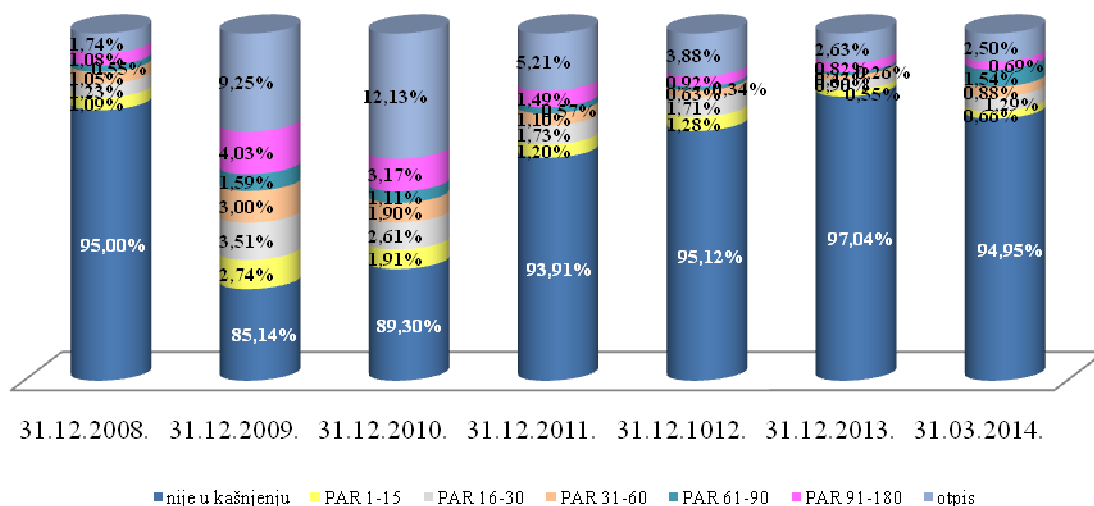
Pogoršanje pokazatelja kvalitete aktivnog portfolija iskazano je povećanjem stope rezervi za kreditne gubitke sa 1,39%, koliko je iznosila na 31.12.2013. godine, na 2,58%. Portfolio u riziku preko 30 dana kašnjenja također je povećan sa 1,50% na 3,11%. Ukupan rezultat sektora po pitanju rizičnosti portfolija nalazi se u okvirima standarda propisanog od Agencije, dok od 13 MKO, 4 MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu rizičnosti portfolija koji mora biti ispod 5%. Portfolio u riziku preko jednog dana kašnjenja, bilježi značajno pogoršanje, te je sa 2,96% koliko je iznosio na kraju prethodne godine, povećan na 5,05%.

Grafikon 13. Pokazatelji kvaliteta aktivnog portfolija MKO

U pogledu pokazatelja kvalitete kreditnog portfelja i drugih rezultata poslovanja MKF, Agencija izražava rezervu u ispravnost podataka, obzirom da jedna od najvećih MKF koja ima skoro 17% tržišnog učešća nije postupila po nalogima Agencije u predviđenim rokovima koji su izdati na temelju obavljene kontrole ove MKF u pogledu značajnog iznosa naloženih dodatnih rezervi, te izvještaji ove MKF nisu usklađeni s propisima Agencije.

Grafikon 14. Klasifikacija bruto portfolija MKO po godinama

U toku prvog kvartala 2014. godine, MKO su otpisale 1.763 kreditnih partija (1.748 otpisanih kreditnih partija odnosi se na fizičke osobe, a 14 na pravne osobe) u ukupnom iznosu od 3,3 miliona KM, od čega se 2,4 miliona KM odnosi na otpisanu glavnice. Čak 62% otpisanih kreditnih partija i 58% iznosa otpisane glavnice od ukupnog broja otpisanih kreditnih partija i ukupnog iznosa otpisane glavnice u prvom kvartalu 2014. godine, odnosi se na jednu od najvećih MKF u Federaciji BiH, čijom je kontrolom poslovanja, Agencija utvrdila brojne nepravilnosti u radu, posebno po pitanju otpisanih kredita.

Na nivou sektora, procenat otpisa sa 31.03.2014. godine iznosio je 2,50% i ovaj pokazatelj je, u odnosu na kraj prethodne godine, smanjen za 0,13 procentnih poena, te se nalazi u okviru standarda propisanog od Agencije. Tri MKF ne zadovoljavaju standard Agencije u pogledu procenta otpisa kredita koji mora biti ispod 3%.

Mikrokreditne organizacije nastavile su ulagati napore u naplatu potraživanja po otpisanim kreditima, pa su tako u prvom kvartalu 2014. godine, naplatile 2,6 miliona KM otpisane glavnice (više nego što su u istom periodu otpisale glavnice) i 0,3 miliona KM otpisane kamate, dok su u istom izvještajnom periodu dvije MKF trajno otpisale ukupno 73 hiljade KM glavnice i 8 hiljada KM kamate.

Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima koja se nalaze u vanbilansnoj evidenciji sa 31.03.2014. godine iznose 170,8 miliona KM i veća su za 0,3% u odnosu na kraj prethodne godine. Jedna MKF ima 44 miliona KM ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima, što čini 26% od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima na nivou sektora.

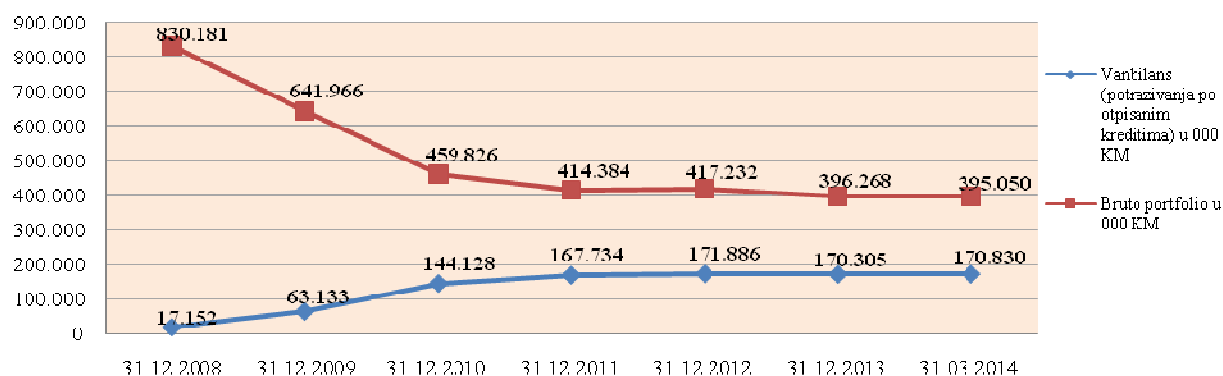
Tabela 10. Potraživanja po otpisanoj glavnici i kamati

OPIS	FIZIČKA LICA		PRAVNA LICA		UKUPNO	
	Otpisana glavnicu	Otpisana kamata	Otpisana glavnicu	Otpisana kamata	Otpisana glavnicu	Otpisana kamata
1	2	3	4	5	6	7
Početno stanje na datum 01.01.2014.	139.601	25.764	2.732	409	142.333	26.173
Promjene u 2014. godini:						
Novi otpis u tekućoj godini	2.437	907	35	4	2.472	911
<i>otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.437	907	35	4	2.472	911
<i>otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>otpis u periodu 01.07.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Naplaćeno u tekućoj godini	2.582	294	37	5	2.619	299
<i>naplata otpisa u periodu 01.01.-31.03.</i>	2.582	294	37	5	2.619	299
<i>naplata otpisa u periodu 01.04.-30.06.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>naplata otpisa u periodu 01.07.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>naplata otpisa u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Trajni otpis u tekućoj godini	73	8	0	0	73	8
<i>trajni otpis u periodu 01.01.-31.03.</i>	73	8	0	0	73	8
<i>trajni otpis u periodu 01.04.-30.06.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>trajni otpis u periodu 01.07.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
<i>trajni otpis u periodu 01.10.-31.12.</i>	0	0	0	0	0	0
Saldo na datum 31.03.2014.	139.383	26.369	2.730	408	142.113	26.777

* Napomena: Podaci u Tabeli 10. razlikuju se od ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima prikazanih u vanbilansnoj evidenciji za iznos od 1,9 miliona KM koji se odnosi na sudske troškove, zatezne i procesne kamate te dio vansudskih nagodbi i suspendiranu kamatu kod tri MKF.

U odnosu na 2008. godinu, bruto portfolio MKO manji je za 52%, dok su potraživanja po otpisanim kreditima veća za skoro 10 puta, i sa 31.03.2014. godine čine 43% ukupnog kreditnog portfolija. Postoje značajna odstupanja u kvalitetu portfolija između različitih MKO, koja su evidentna iz podatka da četiri MKF imaju preko 70% ukupno otpisanih kredita u odnosu na ukupni bruto portfolio (kod dvije MKF ukupan iznos potraživanja po otpisanim kreditima, koji se nalaze u vanbilansu, za 5%, odnosno 14% veći je od iznosa ukupnih bruto kredita), što je direktna posljedica kreditne ekspanzije u prošlosti. Jedna MKF i jedno MKD iskazali su ukupne otpise ispod 10% ukupnog bruto portfolija.

Grafikon 15. Potraživanja po otpisanim kreditima i bruto portfolio MKO

Po pitanju obaveze pokretanja sudskih sporova za naplatu otpisanih potraživanja koja su dospjela, a nisu naplaćena preko 180 dana, kontrolom na licu mjesta u jednoj MKF koja ima značajno tržišno učešće, utvrđeno je da ista ima preko 10.000 neutuženih kreditnih partija u ukupnom iznosu od preko 15 miliona KM, što je suprotno članu 3. stav 3. Odluke o visini i načinu formiranja i održavanja rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija. Obzirom da ova MKF cjelokupne novčane transakcije vezane za isplatu i naplatu kredita vrši u gotovini, izbjegavanjem pokretanja sudskih sporova za ove slučajeve, ostavljen je prostor za nezakonito postupanje sa naplatom otpisanih potraživanja i druge zloupotrebe.

2.3.2. Otplata kredita sa instrumentom osiguranja jamstvom i prigovori klijenata

Posljedice globalne ekonomske krize na finansijski sektor, neadekvatne kreditne politike i slabosti internih kontrola MKO, te opća prezaduženost korisnika mikrokredita, utjecale su na proces kreditiranja i kvalitetu kreditnog portfolija. Aktiviranje instrumenata osiguranja u slučaju osiguranja kredita jamstvom nastaje kao rezultat nenaplativih potraživanja po kreditima iz ranijih perioda, ili uslijed nemogućnosti servisiranja dospjelih kreditnih obaveza od strane klijenata. S ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje se otplaćuje putem jemstva, Agencija je od 31.12.2009. godine propisala novi izvještajni obrazac OKJ.

Prema izvještajima otplate kredita kod MKO sa instrumentom osiguranja jamstvom u Federaciji BiH sa 31.03.2014. godine, 2.358 jemaca otplatilo je 3,4 miliona KM od ukupno odobrenih kredita koji se otplaćuju putem ovog instrumenta osiguranja u iznosu od 14,7 miliona KM (2.171 kreditna partija), što je za 4 jemca ili 0,2% manje u poređenju sa 31.12.2013. godine (3,6 miliona KM, otplatilo je 2.362 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita koje otplaćuju jemci bio 14 miliona KM – 2.012 kreditnih partija). Jedna MKF ima 84% učešća u ukupnom iznosu otplate na teret jemaca. Prosječan iznos kredita koji je otplaćen ili se otplaćuje jamstvom na dan 31.03.2014. godine iznosio je 1.437 KM.

Od ukupnog broja kreditnih partija, 1,23% kreditnih partija odnosi se na kredite sa jamstvom, i u odnosu na kraj 2013. godine, učešće kreditnih partija sa jamstvom u ukupnom broju kreditnih partija u porastu je za 0,12 procentnih poena. Kod dvije MKF zabilježeno je najveće učešće kreditnih partija sa jamstvom u odnosu na ukupan broj kreditnih partija (2,84% i 2,64%). Stanje preostalog duga po kreditima sa jamstvom sa 31.03.2014. godine iznosilo je 5,4 miliona KM, što čini 1,38% bruto kredita MKO i u odnosu na 31.12.2013. godine, udio preostalog duga u bruto portfoliju veći je za 0,34 procentna poena. (31.12.2013. godine stanje preostalog duga po kreditima sa jamstvom, iznosilo je: 4,1 milion KM u odnosu na 396,4 miliona KM bruto portfolija, što predstavlja 1,04% bruto kredita MKO).

Prema izvještajima MKO, u periodu od 01.10. do 31.03.2014. godine, klijenti MKF podnijeli su ukupno 77 prigovora, dok je jedno MKD izvijestilo da nema prigovora. Od 12 MKF sa dozvolom za rad Agencije, za 4 nema evidentiranih prigovora u izvještajnom kvartalu. Najveći broj prigovora je po osnovu prigovora iz kategorije „Ostalo“ iz oblasti kreditnog poslovanja“, ukupno 67, a većim dijelom odnose se na prigovore po osnovu neodobrenog zahtjeva za kredit ili reprogram kredita, zatim prigovore u pogledu sporenja jamstva, prigovore jamaca vezano za postupak naplate, te na ponašanje kreditnih službenika. Klijenti MKO uputili su 26 prigovora, sudužnici/jamci, 33 prigovora, dok su ostale zainteresirane strane uputile 18 prigovora. MKO su u izvještajnom kvartalu pozitivno riješile 12 prigovora, negativno 52 prigovora, dok je 13 prigovora bilo u procesu obrade ili izjašnjenja.

2.4. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope na mikrokredite

Efektivna kamatna stopa na mikrokredite je ukupna cijena tih kredita, a obračunava se i iskazuje u skladu sa Odlukom o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite – Prečišćeni tekst („Službene novine Federacije BiH“, broj: 48/12). U obračun efektivne kamatne stope uključuju se podaci o visini nominalne kamatne stope na kredite, iznosu naknada i provizija koje MKO izračunavaju klijentu u postupku odobravanja kredita i iznos naknada i provizija poznatih na dan izračuna, koje MKO izračunava klijentu tokom realizovanja ugovora o kreditu. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope računaju se na novoodobrene kredite u izvještajnom mjesecu.

Rb.	OPIS	Ukupan iznos isplata mikrokredita u I kvartalu 2014. godine (u 000 KM)	Ponderisana nominalna kamatna stopa (prosječna)	Ponderisana efektivna kamatna stopa (prosječna)
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	17.918	18,60%	26,91%
1.1.	Uslužne djelatnosti	2.924	25,08%	33,62%
1.2.	Trgovinu	1.419	23,77%	31,42%
1.3.	Poljoprivredu	3.112	23,22%	30,13%
1.4.	Proizvodnju	379	23,40%	31,03%
1.5.	Stambene potrebe	1.055	22,16%	28,40%
1.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	420	16,83%	40,57%
1.7.	Ostalo	8.609	13,33%	21,69%
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	65.944	20,86%	24,63%
2.1.	Uslužne djelatnosti	15.033	21,02%	24,90%
2.2.	Trgovinu	5.926	20,83%	24,65%
2.3.	Poljoprivredu	26.430	19,72%	23,24%
2.4.	Proizvodnju	1.945	21,68%	25,55%
2.5.	Stambene potrebe	8.607	20,86%	23,95%
2.6.	Nenamjenski-osnovne potrebe	639	23,34%	33,15%
2.7.	Ostalo	7.364	24,18%	28,86%
UKUPNO		83.862	20,38%	25,12%

U skladu s mjesečnim izvještajima o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama po kreditima, u prvom kvartalu 2014. godine, MKO su plasirale mikrokredite u ukupnom iznosu od 83,8 miliona KM što je za 2,8 miliona, odnosno 3,3% manje u odnosu na iznos mikrokredita plasiranih u istom periodu prethodne godine, što je većinom rezultat smanjenog plasmana mikrokredita jedne od najvećih MKF u Federaciji BiH. Sa stanjem na 31.03.2014. godine, MKO su imale 176.040 aktivnih kreditnih partija, što je za 5.705 kreditnih partija, odnosno 3% manje u odnosu na kraj prethodne godine. Prosječan iznos mikrokredita na nivou sektora, na 31.03.2014. godine, je 2.244 KM, što je prosjek i MKF (31.12.2013. godine – 2.180 KM), dok je prosječan iznos mikrokredita u MKD 1.553 KM.

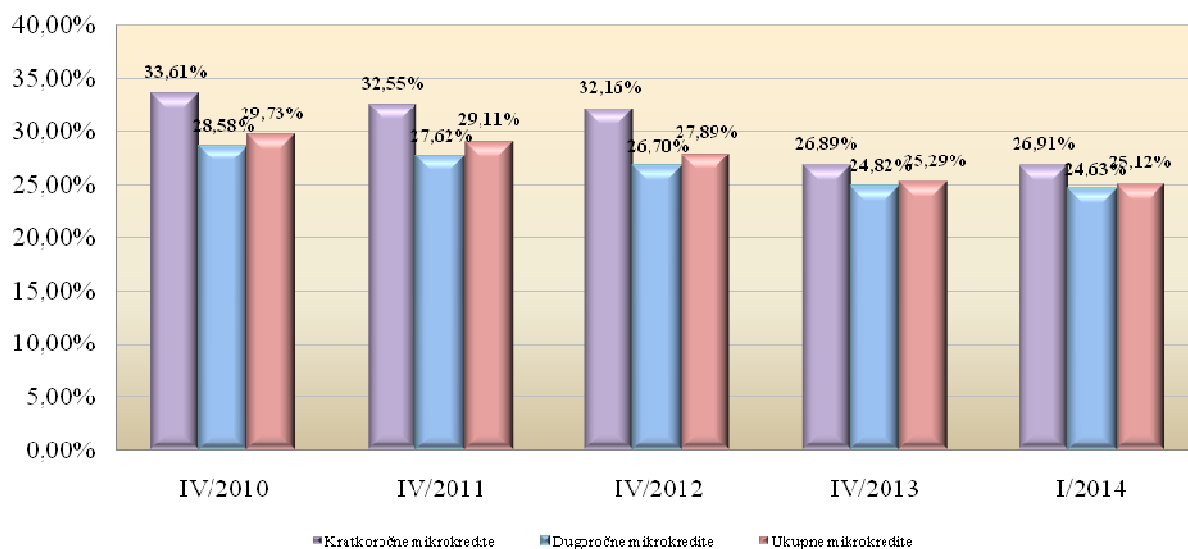
Za kratkoročne kredite, prosječna ponderisana nominalna kamatna stopa kreće se u rasponu od 13,33% za ostale kredite do 25,08% za uslužne djelatnosti, a efektivna kamatna stopa u rasponu 21,69% za ostale kredite do 40,57% za nenamjenske kredite. Prosječna ponderisana

nominalna kamatna stopa na dugoročne kredite kreće se u rasponu 19,72% za poljoprivredu do 24,18% za ostale kredite, a efektivna kamatna stopa u rasponu od 23,24% za poljoprivredu do 33,15% za nenamjenske kredite. Analizirajući efektivne kamatne stope MKO po kreditnim proizvodima zaključuje se da su najjeftiniji krediti plasirani za poljoprivredu i ostale namjene, dok su najskuplji nenamjenski, tj. krediti za osnovne potrebe.

Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne, dugoročne i ukupne mikrokredite u Federaciji BiH po kvartalima prikazane su u donjoj tabeli.

Tabela 12. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na mikrokredite po kvartalima					
PROSJEČNA PONDERISANA EKS na:	IV/2010	IV/2011	IV/2012	IV/2013	I/2014
Kratkoročne mikrokredite	33,61%	32,55%	32,16%	26,89%	26,91%
Dugoročne mikrokredite	28,58%	27,62%	26,70%	24,82%	24,63%
Ukupne mikrokredite	29,73%	29,11%	27,89%	25,29%	25,12%

Grafikon 16. Prosječne ponderisane EKS na mikrokredite (u %)

Mikrokreditne organizacije nastavile su smanjivati efektivne kamatne stope na ukupne mikrokredite, iako neznatno, pa su tako, na kraju prvog kvartala 2014. godine, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope u mikrokreditnom sektoru na ukupne kredite iznosile 25,12%, te su u odnosu na četvrti kvartal 2013. godine, zabilježile neznatan pad od 0,17 procentnih poena. Posmatrajući isti period, prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na kratkoročne kredite iznosile su 26,91%, te su zabilježile zanemariv porast od 0,02 procentna poena. Prosječne ponderisane efektivne kamatne stope na dugoročne kredite na kraju prvog kvartala 2014. godine, iznosile su 24,63%, te su u neznatnom padu za 0,19 procentnih poena u odnosu na četvrti kvartal prethodne godine. U cilju smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite, a u kontekstu zaštite potrošača-klijenta mikrokreditnih organizacija, te ispunjenja misije mikrokreditiranja, Agencija u kontrolama posebno cijeni i kontrolira sve vrste troškova poslovanja MKO koji imaju značajnog utjecaja na formiranje kamatnih stopa, te ocjenjuje njihovu neophodnost, shodno čemu izdaje adekvatne naloge. Fokus kontrola Agencije, i u narednom periodu, biti će na kontroli troškova MKO, njihovoj opravdanosti i svrsishodnosti, s ciljem smanjenja kamatnih stopa na mikrokredite koje plasiraju MKO iz Federacije BiH.

2.5. Bilans uspjeha

Struktura bilansa uspjeha mikrokreditnog sektora Federacije BiH je prikazana u Tabeli 13.

- 000 KM -

Tabela 13. Bilans uspjeha MKO										
Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2013. g.				Za period 01.01. - 31.03.2014. g.				Indeks
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	1	2	3=(1+2)	4	5	6	7=(5+6)	8	9=(7/3)
1.	PRIHODI									
1.1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	21.747	83	21.830	87	16.962	51	17.013	87	78
1.2.	Operativni prihodi	3.108	14	3.122	13	2.526	6	2.532	13	81
2.	UKUPNI PRIHODI (1.1.+1.2.)	24.855	97	24.952	100	19.488	57	19.545	100	78
3.										
3.1.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	4.382	14	4.396	17	3.753	11	3.764	14	86
3.2.	Operativni rashodi	16.580	72	16.652	66	15.739	101	15.840	58	95
3.3.	Trošk. rez. za kred. i dr. gubitke	4.129	19	4.148	16	7.575	-7	7.568	28	182
4.	UKUPNI RASHODI (3.1.+3.2.+3.3.)	25.091	105	25.196	100	27.067	105	27.172	100	108
5.	VANREDNI PRIHODI	3.894	2	3.896		4.678	2	4.680		120
6.	VANREDNI RASHODI	367	1	368		147	0	147		40
7.	UKUPNO PRIHODI - RASHODI (2+5-4-6)	3.291	-7	3.284		-3.048	-46	-3.094		-94
8.	VIŠAK/MANJAK PRIHODA NAD RASHODIMA	3.291		3.291		-3.048		-3.048		-93
9.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA		-7	-7			-46	-46		
10.	POREZI		0	0			0	0		
11.	NETO DOBIT/GUBITAK		-7	-7			-46	-46		
12.	UKUPAN FIN. REZULTAT			3.284				-3.094		

Ukupni prihodi MKO za period 01.01. - 31.03.2014. godine iznose 19,5 miliona KM, koji se gotovo u cijelosti odnose na prihode MKF. U odnosu na isti period prethodne godine, ukupni prihodi manji su za 5,4 miliona KM ili 22%. Najveći dio prihoda, odnosi se na prihode od kamata koji iznose 17 miliona KM ili 87% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 4,8 miliona KM ili 22%, dok operativni prihodi iznose 2,5 miliona KM ili 13% ukupnih prihoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,6 miliona KM, odnosno za 19%.

Ukupni rashodi iznose 27,1 milion KM od kojih se 27 miliona ili 99,6% odnosi na rashode MKF, a 0,1 milion KM ili 0,4% na rashode jednog MKD. U odnosu na isti period prethodne godine ukupni rashodi veći su za 1,9 miliona KM ili 8%. U strukturi rashoda, 3,7 miliona KM ili 14% od ukupnih rashoda odnosi se na rashode po kamatama na uzete kredite i ostale slične rashode i u odnosu na isti period prethodne godine manji su za 0,6 miliona KM ili 14%. Operativni rashodi iznose 15,8 miliona KM ili 58% ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,8 miliona KM ili 5%. Operativni rashodi sastoje se od troškova plaća i doprinosa u iznosu od 9,5 miliona KM (01.01.-31.01.2013.: 9,7 miliona KM),

troškova poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija u iznosu od 3,7 miliona KM (01.01.-31.01.2013.: 4,1 milion KM), te ostalih operativnih troškova u iznosu od 2,6 miliona KM (01.01.-31.01.2013.: 2,8 miliona KM). Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke iznose 7,6 miliona KM ili 28% od ukupnih rashoda i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za čak 3,4 miliona KM ili 82%. Čak 82% od ukupnog iznosa troškova rezerviranja za kreditne i druge gubitke u prvom kvartalu 2014. godine, odnosi se na jednu od najvećih MKF u Federaciji BiH.

Troškovi plaća i doprinosa ostvareni u periodu 01.01.-31.03.2014. godine manji su za 2% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema izvještajima MKO, prosječna mjesečna neto plata zaposlenika MKO na dan 31.03.2014. godine, iznosila je 1.067 KM, a prosječni mjesečni neto iznos nagrada, stimulacija i bonusa 57 KM, iz čega proizilazi da je, u mikrokreditnom sektoru, prosječna mjesečna neto plata sa bonusima iznosila 1.124 KM. Na dan 31.03.2014. godine, prosječne mjesečne neto plate višeg menadžmenta u mikrokreditnom sektoru iznosile su 4.121 KM, dok su prosječne mjesečne neto naknade isplaćene članovima upravnih odbora u MKO iznosile 492 KM, a članovima odbora za reviziju 386 KM. Na ovaj izvještajni datum, prosječne mjesečne neto plate internih revizora u MKO iznosile su 2.211 KM, srednjeg i nižeg menadžmenta 1.805 KM, kreditnih službenika 873 KM, te administracije i ostalog osoblja 933 KM. Naime, kontrolama je utvrđeno da pojedini rukovodioci MKF koje ostvaruju gubitke iz operacija, imaju mjesečne plaće u iznosu oko 10.000 KM, te da jedan član organa upravljanja ima mjesečnu naknadu za svoj rad u iznosu od 7.000 KM, što znači da su kod jedne MKF, prosječne mjesečne neto plate višeg menadžmenta za 2,4 puta veće u odnosu na sektorski prosjek, a kod druge MKF su prosječne mjesečne naknade isplaćene članovima organa upravljanja MKO, 14 puta veće od sektorskog prosjeka. Analizom pojedinačnih izvještaja MKO, utvrđeno je da kod jedne MKF, čije učešće bilansne sume iznosi 5,75% od ukupne bilansne sume mikrokreditnog sektora, a kod koje je u prethodnim periodima, kontrolom Agencije utvrđeno neadekvatno upravljanje imovinom MKF, mjesečna izdvajanja za troškove plaća 2 člana višeg menadžmenta, iznose 70% mjesečnog izdvajanja za troškove plaća 7 članova višeg menadžmenta najveće MKF čije je tržišno učešće 25,37%. Shodno tome, prosječne mjesečne neto plaće 2 člana višeg menadžmenta MKF koja ima 5,75% tržišnog učešće, za 2,5 puta veće su od prosječnih mjesečnih neto plaća 7 članova višeg menadžmenta najveće MKF u Federaciji BiH. Također, analizom izvještaja MKO, utvrđeno je da su plaće višeg menadžmenta kod dvije MKF za čak 10, odnosno 13 puta veće od plaća produktivnog osoblja (kreditnih službenika). Navedeno je neprihvatljiva praksa, jer se radi o tržišno neutemeljenim plaćama, pogotovo u organizacijama koje ostvaruju značajne gubitke iz operacija, čiji su pokazatelji izvedbe loši i/ili nezadovoljavajući, i koje imovinom MKF ne upravljaju na adekvatan način.

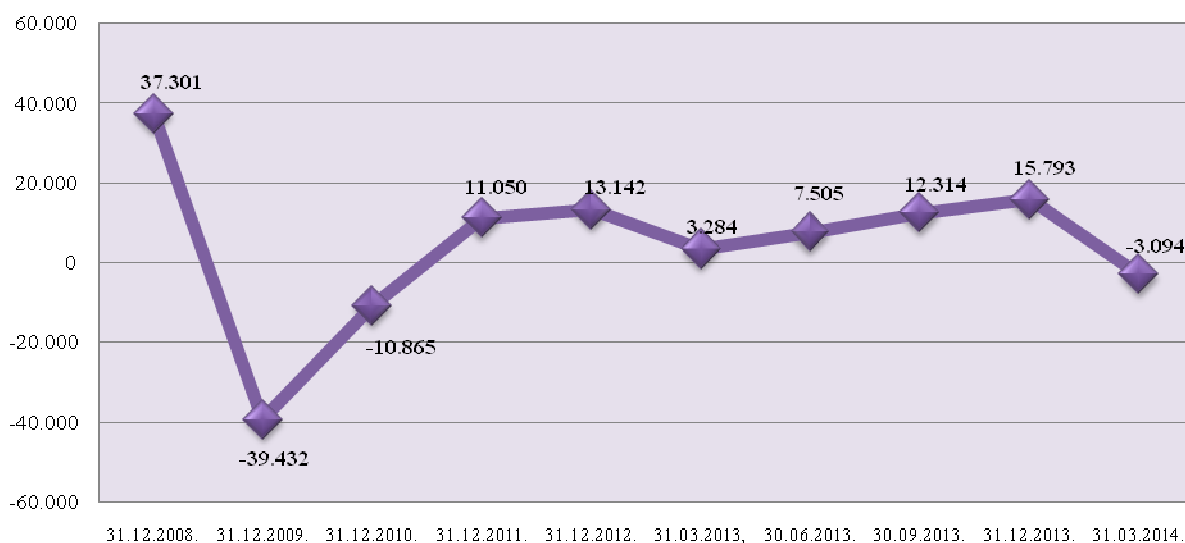
Vanredni prihodi MKO ostvareni u periodu od 01.01. do 31.03.2014. godine iznose 4,6 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine, veći su za 0,7 miliona KM, odnosno za 20%. Vanredni prihodi većinom se odnose na naplatu potraživanja po otpisanim kreditima. Vanredni rashodi MKO ostvareni u prvom kvartalu 2014. godini iznose 0,1 milion KM, i u odnosu na isti period prethodne godine, manji su za 0,2 miliona KM odnosno za 60%.

U periodu 01.01.-31.03.2014. godine, jedno MKD ostvarilo je neto gubitak u iznosu od 46 hiljada KM (01.01. – 31.01.2013.: 7 hiljada KM neto gubitka). U ovom periodu MKF su ostvarile manjak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3.048 hiljada KM, dok su u istom periodu prethodne godine, MKF ostvarile višak prihoda nad rashodima u ukupnom iznosu od 3.291 hiljadu KM. U periodu 01.01. – 31.03.2014. godine, od ukupno 12 MKF, manjak prihoda nad rashodima imale su 4 MKF i to u ukupnom iznosu od 8.091 hiljadu KM, dok je višak prihoda nad rashodima ostvarilo 8 MKF u ukupnom iznosu od 5.043 hiljade KM.

Od 4 MKF koje su u periodu 01.01.-31.03.2014. godine ostvarile manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 8.091 hiljadu KM, jedna od najvećih MKF, u ovom periodu, ostvarila je manjak u iznosu od 8.060 hiljada KM, odnosno 99,6% ukupno ostvarenog manjka na nivou sektora, dok se na ostale tri MKF odnosi samo 31 hiljada ostvarenog manjka prihoda nad rashodima, odnosno 0,4%. Bez podataka ove MKF, koji su suprotni sektorskom trendu sa 31.03.2014. godine, i koji su u potpunosti destabilizirali mikrokreditno tržište, te utjecali na pogoršanje sektorskih rezultata i pokazatelja izvedbe, mikrokreditni sektor ostvaruje pozitivni rezultat u iznosu od 5.012 hiljada KM, što se pozitivno odražava i na pokazatelje izvedbe.

Grafikon 17. Ukupan finansijski rezultat MKO po godinama (u 000 KM)

Na nivou mikrokreditnog sektora u Federaciji BiH, ostvaren je negativan finansijski rezultat u iznosu od 3.094 hiljade KM, što je za 6.378 hiljada KM, odnosno 194% manje u odnosu na isti period prethodne godine.

3. TRANSAKCIJE S POVEZANIM LICIMA

Odredbama Odluke o ostalim općim uvjetima za poslovanje mikrokreditne organizacije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/07) propisan je minimum standarda poslovanja MKO s licima, koja se u skladu sa članom 4. Zakona o MKO smatraju povezanim s MKO. Članom 6. ove Odluke Agencije propisano je da MKO može obavljati poslovne transakcije s licem koje je povezano s MKO samo u skladu sa Zakonom o MKO, odlukom Agencije i posebnim politikama MKO za poslovanje s povezanim licima, koje usvaja i prati njihovu primjenu organ upravljanja MKO. Transakcijom s povezanim licem smatra se i transakcija s trećom stranom ako su sredstva koja su korištena u transakciji prenesena povezanom licu ili su iskorištena radi stjecanja koristi povezanog lica. S tim u vezi, sve MKO dužne su uspostaviti registar povezanih lica i isti redovno ažurirati. Također, prilikom obavljanja transakcija s povezanim licima, MKO su dužne postupati u skladu s usvojenim politikama, koje, između ostalog, podrazumijevaju da:

- sve transakcije s povezanim licima moraju biti odobrene od organa upravljanja MKO,
- lice povezano s MKO koje je član organa upravljanja MKO ne može učestvovati u glasanju prilikom donošenja odluka o poslovnim transakcijama između MKO i njega samog ili bilo kojeg drugog s njim povezanog lica,

- organ upravljanja potpiše pismenu izjavu da je bilo koja transakcija obavljena između MKO i povezanog lica, fer i u najboljem interesu za MKO,
- MKO formira i održava uredne evidencije, dokumentaciju i dosjee o odobrenjima organa upravljanja za obavljanje transakcija s povezanim licima i dr.

Pri obavljanju transakcija s povezanim licima MKO, ne mogu se ponuditi bilo kakvi povoljniji uvjeti u odnosu na druga lica, a MKO su dužne izvještavati Agenciju dostavom kvartalnih izvještaja o svim transakcijama koje je MKO obavila u izvještajnom kvartalu sa povezanim licima.

U toku prvog kvartala 2014. godine, od 13 MKO, na propisanim obrascima, 4 MKF i 1 MKD izvijestili su Agenciju o obavljenim transakcijama s povezanim licima u ukupnom iznosu od 115.797 KM. Samo jedna MKF ima čak 71% učešća u ukupnom iznosu obavljenih transakcija s povezanim osobama.

U tabeli 14. dati su iznosi transakcija s povezanim licima u periodu od 01.01. do 31.03.2014. godine, iz koje je evidentno da su po iznosu transakcija, MKO najviše transakcija obavile po osnovu plaćenih redovnih i zateznih kamata, te naknada za obradu kredita bankama koje su povezane s MKO (52%) i po osnovu izvršenih plaćanja prema osnivačima MKO i njegovim povezanim osobama (24%). Pored navedenih transakcija, MKO su u svojim izvještajima prijavile i transakcije s povezanim licima po osnovu plaćanja za advokatske usluge, zakupa poslovnog prostora, isporuku robe i/ili usluga i dr. transakcije.

-u KM-

Tabela 14. Transakcije s povezanim licima

Rb.	Opis transakcije	Iznos transakcija obavljenih u periodu 01.01.-31.03.2014. godine	Učešće (%)
1.	Redovne i zatezne kamate, naknade za obradu kredita	59.864	51,70%
2.	Transakcije s osnivačem i njegovim povezanim osobama	27.810	24,02%
3.	Advokatske usluge	13.221	11,42%
4.	Zakup poslovnog prostora	4.461	3,85%
5.	Plaćanje po fakturama za isporučenu robu/usluge	3.977	3,43%
6.	Anuiteti po kreditu	3.741	3,23%
7.	Refundacija troškova	1.741	1,50%
8.	Plaćanje zajedničkih troškova povezane osobe	982	0,85%
9.	Kratkoročni krediti od banaka	0	0,00%
10.	Kratkoročni depoziti bankama	0	0,00%
11.	Pozajmice od pravnih i fizičkih osoba	0	0,00%
12.	Potraživanja po osnovu zakupa	0	0,00%
UKUPNO		115.797	100,00%

Transakcije s povezanim licima MKO o kojim su izvijestile MKO, odnose se na transakcije koje su obavljene s licima koje su povezane s direktorima MKO (59%), osnivačem MKO i njegovim povezanim osobama (25%), članovima odbora za reviziju (13%), članovima upravnog odbora (2%) i transakcije po osnovu vlasničkih udjela (1%). Agencija će i u narednom periodu, u kontrolama MKO posebnu pažnju posvetiti poštivanju politika o poslovanju MKO s povezanim licima, te će cijeliti koristi koje MKO ima prilikom obavljanja ovih transakcija, shodno čemu će nalagati adekvatne mjere s ciljem otklanjanja nepravilnosti utvrđenih u poslovanju MKO s povezanim licima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Analizirajući izvještaje MKO sa 31.03.2014. godine može se zaključiti da poslovanje mikrokreditnih organizacija u Federaciji BiH u odnosu na kraj prethodne godine, ukazuje na dalji pad aktive (za 4%), dok je kreditni portfelj MKO u neznatnom padu (za 0,3%). Pokazatelji kvalitete kreditnog portfelja iskazuju pogoršanje, pad obaveza po uzetim kreditima pad (za 5%), kao osnovnog izvora sredstava za finansiranje kreditnog portfolija, te pad zaposlenih (za 3%). Kapital MKF u odnosu na kraj prethodne godine bilježi pad od 2% uslijed negativnog finansijskog rezultata jedne od najvećih MKF.

Za MKO koje i dalje bilježe pad kreditnog portfolija, gubitak tržišnog segmenta, te kojima je uskraćeno povjerenje kreditora, uslijed negativnog trenda poslovanja, nemogućnosti dostizanja postavljenih standarda, važno je, u smislu održavanja supstance poslovanja, te posebno doniranih sredstava, pregovarati o spajanju ili pripajanju što predstavlja važan korak u očuvanju sektora. Konsolidacija na nivou MKO, posebno MKO srednje veličine, neophodna je za stabilizaciju mikrokreditnog sektora, u cilju povećanja ekonomije obima, poboljšanja efikasnosti poslovanja MKF kroz značajne uštede troškova, kao i povećanja kompetentnosti upravnih odbora, menadžmenta i ostalog osoblja MKO. Konsolidacija bi omogućila osnaživanje kapitalne baze manjeg broja jačih i zdravijih MKO. Kako značajan iznos kredita u pasivi mikrokreditnih organizacija dopijeva do kraja ove godine, u odsustvu podrške kreditora, organizacije mogu biti izložene problemu likvidnosti, te iz tih razloga neke, manje MKO trebale bi razmotriti donošenje odluke o pripajanju.

Imperativ za otklanjanje negativnih efekata poslovanja je poštivanje principa poslovanja s pažnjom dobrog domaćina, odnosno dobrog privrednika sa fokusom na punu transparentnost, optimizaciju troškova poslovanja i njihovu punu opravdanost, adekvatno upravljanje kreditnim rizicima što u konačnici treba rezultirati smanjenjem kamatnih stopa na mikrokredite čime bi se postigli ciljevi navedeni u ZoMKO.

Agencija, u okviru zakonskih mogućnosti, poduzima sve raspoložive nadzorne mjere i pokreće potrebne radnje pred nadležnim organima u svrhu sankcionisanja MKO, te uvođenja njihovog poslovanja u zakonske okvire radi postizanja osnovne uloge mikrokreditiranja.

U narednom periodu MKO trebaju intenzivno raditi na:

- Iznalaženju partnera za konsolidaciju pri čemu MKF koje imaju manji iznos kapitala, te visok stepen otpisanih zajmova trebaju donijeti jasnu strategiju o pripajanju većim i snažnijim MKF kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila budućnost uposlenih u MKO;
- Povećanju odgovornosti upravnih odbora, osiguranju neovisnosti od menadžmenta, te kontroli menadžmenta od strane upravnih odbora;
- Uspostavljanju mehanizama kontrole opravdanosti projekata i materijalno značajnih troškova poslovanja, uključujući plaće i bonuse menadžmentu, te sve druge beneficije menadžmenta i članova upravnih odbora koje isti ostvaruju na teret imovine MKF i koji se direktno alimentiraju visokim kamatnim stopama;
- Uspostavljanju interne revizije, u potpunosti neovisne od menadžmenta MKO koja će nadgledati i segment rukovođenja, te o tome redovno izvještavati upravni odbor;
- Kontroli kamatnih stopa i ostvarivanju ciljeva iz ZoMKO putem aktivnog uključivanja organa upravljanja u postupak donošenja politika o formiranju cijena na mikrokredite;
- Reduciranju troškova poslovanja, punoj primjeni principa domaćinskog poslovanja sredstvima fondacije i primjeni principa dobrih korporativnih praksi;
- Smanjenju kamatnih stopa na mikrokredite;

- Punoj primjeni člana 2. ZoMKO što podrazumijeva obavljanje djelatnosti s ciljem poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva;
- Poboljšanju sistema internih kontrola, poboljšanju efikasnosti poslovanja i optimiziranju resursa MKO, te primjeni principa odgovornog kreditiranja;
- Obaveznoj razmjeni informacija na nivou sektora i Centralnog registra kredita;
- Poduzimanju svih aktivnosti u cilju rješavanja problema prezaduženih klijenata i žiranata;
- Poboljšanju institucionalnih kapaciteta, te
- Potpunoj primjeni važećih propisa i povećanju transparentnosti poslovanja.

Broj: U.O.-59-8/14

Sarajevo, 30.05.2014. godine

IV PRILOZI

Prilog 1. Podzakonski akti Agencije za poslovanje MKO

Prilog 2. Osnovni podaci o MKO

Prilog 3. Bilans stanja MKF

Prilog 4. Bilans stanja MKD

Prilog 5. Bilans uspjeha MKF

Prilog 6. Bilans uspjeha MKD

Prilog 7. Pregled doniranih sredstava MKF

Prilog 1.

**PODZAKONSKI AKTI AGENCIJE ZA POSLOVANJE MKO
KOJI SU BILI VAŽEĆI SA 31.03.2014. GODINE**

Odluke Agencije za poslovanje MKO	Službene novine Federacije BiH
1. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad mikrokreditnoj fondaciji nastaloj promjenom oblika mikrokreditne organizacije	27/07
2. Odluka o uslovima i postupku izdavanja i oduzimanja dozvole za rad i drugih saglasnosti mikrokreditnim organizacijama	27/07 i 46/11
3. Odluka o nadzoru poslovanja mikrokreditnih organizacija	27/07
4. Odluka o obliku i sadržaju izvještaja koje mikrokreditne organizacije dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine i rokovima izvještavanja	27/07, 110/12 i 15/13
5. Odluka o visini i načinu formiranja i održavanju rezervi za pokriće kreditnih gubitaka mikrokreditnih organizacija	27/07
6. Odluka o ostalim općim uslovima za poslovanje mikrokreditne organizacije	27/07
7. Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite (Prečišćeni tekst)	48/12
8. Odluka o uslovima i postupku za izdavanje dozvole za rad i saglasnosti za sticanje vlasničkih udjela ulaganjem i prijenosom imovine mikrokreditne fondacije	27/07
9. Odluka o naknadama koje se za rad mikrokreditne organizacije plaćaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH	46/11
10. Odluka o minimalnim standardima mikrokreditnih organizacija na sprečavanju pranja novca i finansiranju terorističkih aktivnosti	48/12
11. Odluka o uslovima i načinu postupanja banke, mikrokreditne organizacije i lizing društva po prigovoru klijenta	23/14 i 26/14
12. Odluka o minimalnim standardima za dokumentovanje kreditnih aktivnosti mikrokreditnih organizacija i procjenu kreditne sposobnosti	23/14
13. Odluka o uslovima i načinu postupanja po zahtjevu žiranta za oslobađanje od obaveze jemstva	23/14

Uputstva Agencije za poslovanje MKO

1. Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite;
2. Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope;
3. Uputstvo za izračunavanje prilagođenog povrata na aktivu;
4. Uputstvo za izračunavanje pokazatelja operativne efikasnosti i
5. Uputstvo za izradu izvještaja mikrokreditnih organizacija.

Prilog 2.

OSNOVNI PODACI O MKO

Rb	Naziv mikro kreditne organizacije	Adresa i sjedište	Direktor	Tel/Fax	E-mail i Web	31.03.2014. godine			
						Iznos aktive u 000 KM	Iznos kapitala u 000 KM	Broj zaposl.	Broj org. dijelova
1.	MKD "EKI" d.o.o. Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sead Mucić	033/ 754-370, 754-388 fax	sead.mucic@eki.ba www.eki.ba	702	549	8	1
2.	MKF "EKI" Sarajevo	ul. Džemala Bijedića bb 71 000 SARAJEVO	Sadina Bina	033/ 754-370, 754-388 fax	sbina@mkoeki.com www.mkoeki.com	108.974	48.563	261	68
3.	MKF "LIDER" Sarajevo	ul. Turhanija 2 71 000 SARAJEVO	Džavid Sejfović	033/ 250-580, 250-581 fax	dzavids@lider.ba www.lider.ba	13.609	10.518	52	12
4.	"LOK MKF" Sarajevo	ul. Skenderija 13 71 000 SARAJEVO	Nusret Čaušević	033/ 564-200, 564-201 fax	central.office@lok.ba www.lok.ba	52.118	8.930	179	42
5.	MKF "MELAHA" Sarajevo	ul. Hamdije Kreševljakovića 59 71 000 SARAJEVO	Jakob Finci	033/ 205-737 tel/fax	viktor@melaha.ba	1.091	317	4	0
6.	MKF "MI-BOSPO" Tuzla	ul. Bosne srebrene bb 75 000 TUZLA	Nejira Nalić	035/ 270-283, 252-448 fax	mi-bospo@mi-bospo.org www.mi-bospo.org	38.642	16.734	141	24
7.	MKF "MIKRA" Sarajevo	ul. Marka Marulića 2/VI 71 000 SARAJEVO	Sanin Čampara	033/ 616-162, 717-141 fax	mikra@mikra.ba www.mikra.ba	17.267	4.826	90	20
8.	MKF "MIKRO ALDI" Goražde	ul. Panorama bb 73 000 GORAŽDE	Ferida Softić	038/ 226-456, 221-004 fax	mka.aldi@bih.net.ba www.mikroaldi.org	4.373	3.616	27	6
9.	"PARTNER MKF" Tuzla	ul. 15. maja bb 75 000 TUZLA	Senad Sinanović	035/ 300-250, 300-269 fax	partner@partner.ba www.partner.ba	116.500	49.990	289	56
10.	MKF "PRIZMA" Sarajevo	ul. Bistrik Medresa 43 71 000 SARAJEVO	Jure Žigo	033/ 573-320, 446-583 fax	hq@prizma.ba www.prizma.ba	77.347	14.574	154	37
11.	"PRVA ISLAMSKA MKF" Sarajevo	ul. Jukićeva 75 71 000 SARAJEVO	Edina Hadžimurtezić	033/ 666-233, 666-224 fax	info@mfi.ba	1.711	1.557	9	0
12.	MKF "SANI" Zenica	ul. Mehmedalije Tarabara 10 72 000 ZENICA	Sulejman Haračić	032/ 405-606 tel/fax	mikrosanizenica@yahoo.com	434	277	4	0
13.	MKF "SUNRISE" Sarajevo	ul. Zagrebačka 50 71 000 SARAJEVO	Anis Aganović	033/ 278-020, 278-032 fax	sunrise@microsunrise.ba www.microsunrise.ba	26.409	16.181	145	36
UKUPNO						459.177	176.632	1.363	302

Prilog 3.

BILANS STANJA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	31.12.2013. godine	%	31.03.2014. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	24.123	5	15.535	3	64
1a)	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	17.027	4	9.844	2	58
1b)	Kamatonski računi depozita	7.096	1	5.691	1	80
2.	Plasmani bankama	4.054	1	3.777	1	93
3.	Kreditni	395.382		394.435		100
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	5.507		10.164		185
3b)	Neto krediti (3-3a)	389.875	82	384.271	84	99
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	42.596	9	41.533	9	98
5.	Dugoročne investicije	761	0	761	0	100
6.	Ostala aktiva	14.018	3	13.506	3	96
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	549		908		165
8.	UKUPNO AKTIVA	474.878	100	458.475	100	97
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	81.258	17	78.090	17	96
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	187.307	39	177.304	39	95
11.	Ostale obaveze	27.201	6	26.998	6	99
12.	UKUPNO OBAVEZE	295.766	62	282.392	62	95
13.	Donirani kapital	49.640		49.649		100
14.	Osnovni kapital	8.291		8.291		100
15.	Višak prihoda nad rashodima	175.440		180.514		103
15a)	za prethodne godine	160.018		175.464		110
15b)	za tekuću godinu	15.422		5.050		33
16.	Manjak prihoda nad rashodima	57.465		65.556		114
16a)	za prethodne godine	57.439		57.465		100
16b)	za tekuću godinu	26		8.091		31119
17.	Ostale rezerve	3.206		3.185		99
18.	UKUPNO KAPITAL	179.112	38	176.083	38	98
19.	UKUPNO PASIVA	474.878	100	458.475	100	97
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	170.250		170.776		100
	- komisioni poslovi	348		330		95

Prilog 4.

BILANS STANJA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	31.12.2013. godine	%	31.03.2014. godine	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=5/3
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	88	9	35	5	40
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	88	8	35	5	40
1b)	Kamatonosni računi depozita	0	0	0	0	n/a
2.	Plasmani bankama	0	0	0	0	n/a
3.	Kreditni	886		615		69
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	16		9		56
3b)	Neto krediti (3-3a)	870	84	606	86	70
4.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	50	5	42	6	84
5.	Dugoročne investicije	0	0	0	0	n/a
6.	Ostala aktiva	28	3	20	3	71
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	1		1		100
8.	UKUPNO AKTIVA	1.035	100	702	100	68
PASIVA						
9.	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	202	20	70	10	35
10.	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	146	14	0	0	0
11.	Ostale obaveze	92	9	83	12	90
12.	UKUPNO OBAVEZE	440	43	153	22	35
13.	Donirani kapital	0		0		n/a
14.	Osnovni kapital	600		600		100
15.	Emisiona ažia	0		0		n/a
16.	Neraspoređena dobit (16a+16b)	-106		-51		48
16a)	prethodnih godina	0		-5		n/a
16b)	tekuće godine	-106		-46		43
17.	Zakonske rezerve	101		0		0
18.	Ostale rezerve	0		0		n/a
19.	UKUPNO KAPITAL	595	57	549	78	92
20.	UKUPNO PASIVA	1.035	100	702	100	68
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
	- otpisani krediti	55		54		98
	- komisioni poslovi	0		0		n/a

Prilog 5.

BILANS USPJEHA MKF

u 000 KM

Red. Broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2013. g.	%	Za period 01.01. - 31.03.2014. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	3	0	9	0	300
1.2.	Kamate na plasmane bankama	72	0	48	0	67
1.3.	Kamate na kredite	21.390	99	16.524	98	77
1.4.	Ostali finansijski prihod	282	1	381	2	135
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	21.747	100	16.962	100	78
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	4.219	96	3.616	96	86
2.2.	Ostali finansijski rashodi	163	4	137	4	84
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	4.382	100	3.753	100	86
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	17.365		13.209		76
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	2.900	93	2.060	82	71
4.2.	Ostali operativni prihodi	208	7	466	18	224
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	3.108	100	2.526	100	81
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	9.700	58	9.450	60	97
5.2.	Troškovi poslov. prostora, ostale fik. aktive i režije	4.100	25	3.679	23	90
5.3.	Ostali operativni troškovi	2.780	17	2.610	17	94
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	16.580	100	15.739	100	95
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	4.129		7.575		183
7.	Višak/manjak prihoda nad rashodima od redovnog poslovanja (3.+4.3.-5.4.-6.)	-236		-7.579		3.211
8.	Vanredni prihodi	3.894		4.678		120
9.	Vanredni rashodi	367		147		40
10.	Višak/manjak prihoda nad rashodima (7.+8.-9.)	3.291		-3.048		-93

Prilog 6.

BILANS USPJEHA MKD

u 000 KM

Red. broj	OPIS	Za period 01.01. - 31.03.2013. g.	%	Za period 01.01. - 31.03.2014. g.	%	Indeks
1	2	3	4	5	6	7=(5/3)
I	FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamata po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	0	0	0	0	n/a
1.2.	Kamate na plasmane bankama	0	0	0	0	n/a
1.3.	Kamate na kredite	81	98	49	96	60
1.4.	Ostali finansijski prihod	2	2	2	4	100
1.5.	Ukupno prihodi od kamata i slični prihodi (1.1. do 1.4.)	83	100	51	100	61
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
2.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	12	86	4	36	33
2.2.	Ostali finansijski rashodi	2	14	7	64	350
2.3.	Ukupno rashodi po kamatama i slični rashodi (2.1. do 2.2.)	14	100	11	100	79
3.	Neto finansijski prihodi (1.5. - 2.3.)	69		40		58
II	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi					
4.1.	Naknade za izvršene usluge	14	100	6	100	43
4.2.	Ostali operativni prihodi	0	0	0	0	n/a
4.3.	Ukupno operativni prihodi (4.1. do 4.2.)	14	100	6	100	43
5.	Operativni rashodi					
5.1.	Troškovi plaća i doprinosa	42	59	76	75	181
5.2.	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režije	24	33	18	18	75
5.3.	Ostali operativni troškovi	6	8	7	7	117
5.4.	Ukupno operativni rashodi (5.1. do 5.3.)	72	100	101	100	140
6.	Troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke	19		-7		-37
7.	DOBIT/GUBITAK OD REDOVNOG POSLOVANJA (3.+4.3.-5.4.-6.)	-8		-48		600
8.	Vanredni prihodi	2		2		100
9.	Vanredni rashodi	1		0		0
10.	DOBIT/GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA	-7		-46		657
11.	POREZ	0		0		n/a
12.	NETO DOBIT/GUBITAK	-7		-46		657

Prilog 7.

PREGLED DONIRANIH SREDSTAVA MKF
stanje na dan 31.03.2014. godine

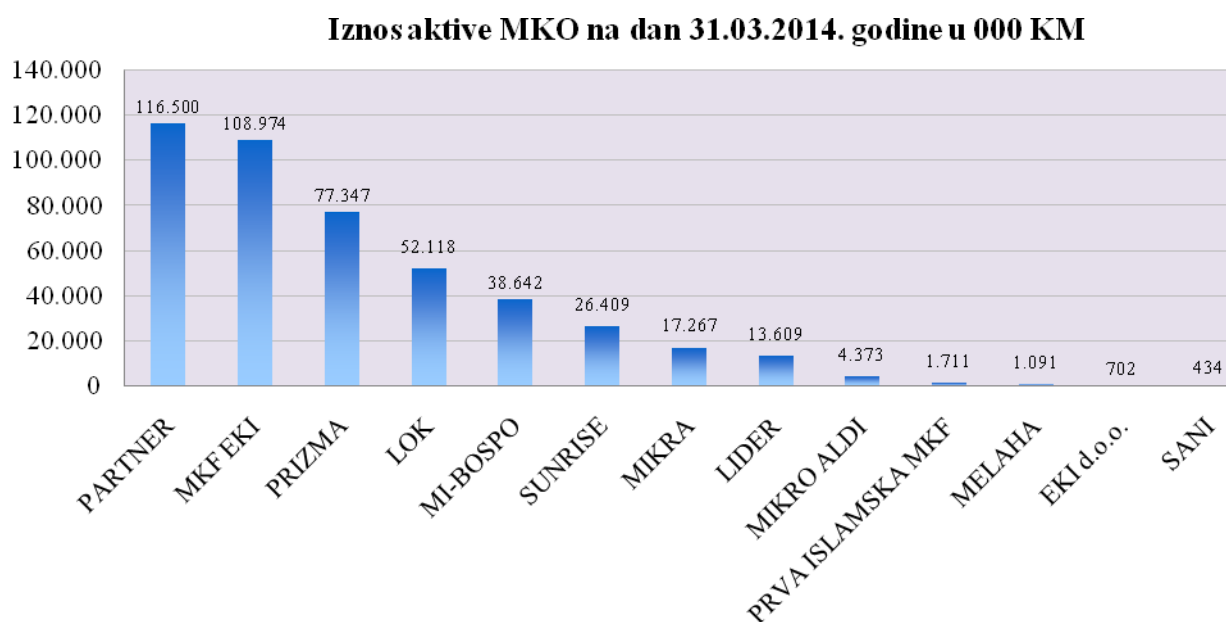
u 000 KM

Rb.	Naziv donator	MKF EKI Sarajevo	MKF LIDER Sarajevo	MKF MI-BOSPO Tuzla	MKF MIKRA Sarajevo	MKF MIKRO ALDI Goražde	PARTNER MKF Tuzla	MKF PRIZMA Sarajevo	PRVA ISLAMSKA MKF	MKF SUNRISE Sarajevo	UKUPNO
Donacije za kreditni fond		5.246	5.891	3.354	4.070	804	7.167	7.490	3.459	1.942	39.423
1.	USAID	3.046					3.046	3.046			9.138
2.	CHF-(SIDA, MEDI, HILP)		5.891								5.891
3.	CRS				4.070						4.070
4.	UNHCR			479		200	1.229	992		614	3.514
5.	Islamic Relief, Pred. Sarajevo								3.459		3.459
6.	LIP (sredstva Vlade FBiH)			947			675			1.214	2.836
7.	UNDP	1.932					59	672			2.663
8.	PRM/USA State Department							2.006			2.006
9.	UMCOR			377			317	774			1.468
10.	IRC			371			805				1.176
11.	Women's World Banking			1.034							1.034
12.	Mercy Corps						697				697
13.	OXSfam					500					500
14.	ECE, Njemačka						339				339
15.	USDA Know-How Project	237									237
16.	Church World Service			146							146
17.	Udruženje građana "ALDI"					104					104
18.	DK iz spajanja sa udrugom "LORI" Orašje									98	98
19.	CRIC	31									31
20.	SOLIDARITES									16	16
Donacije za osnovna sredstva		8	0	12	65	0	229	61	0	10	385
21.	Mercy Corps						229				229
22.	CRS				65						65
23.	ICMC							53			53
24.	SOLIDARITES									10	10
25.	WORLD VISION Int.	8									8
26.	PHARE							8			8
27.	IRC			12							12
Donacije za operativne troškove		2.054	874	1.344	0	0	1.718	3.088	54	709	9.841
28.	PRM							2.047			2.047
29.	SIDA Housing	1.828									1.828
30.	USAID			1.344			378				1.722
31.	UNHCR						176	840			1.016
32.	LIP (sredstva Vlade FBiH)						200			709	909
33.	CHF		874								874
34.	Mercy Corps						739				739
35.	CGAP						45	150			195
36.	EBRD	105					1				106
37.	IFC	104									104
38.	MFC						20	34			54
39.	Islamic Relief, Pred.Sarajevo								54		54
40.	WORLD BANK						45				45
41.	UNDP						43				43
42.	ADA ASBL (RATING)						20				20
43.	Ostalo	17					51	17			85
UKUPNO DONIRANI KAPITAL		7.308	6.765	4.710	4.135	804	9.114	10.639	3.513	2.661	49.649

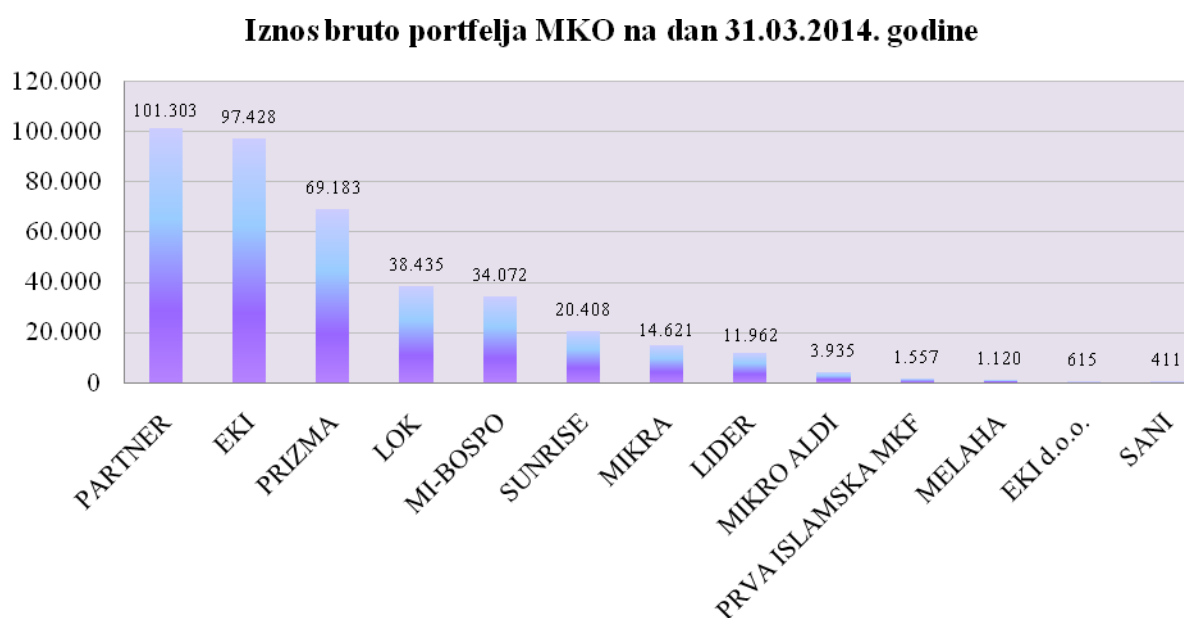
GRAFIKONI

- Grafikon 1. Iznos aktive MKO na dan 31.03.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 2. Iznos bruto portfolija MKO na dan 31.03.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 3. Iznos obaveza po uzetim kreditima MKO na dan 31.03.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 4. Iznos kapitala MKO na dan 31.03.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 5. Iznos doniranog kapitala (po izvještajima) MKO na dan 31.03.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 6. Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto dobit/gubitak MKD za period 01.01.- 31.03.2014. godine u 000 KM
- Grafikon 7. Broj zaposlenih MKO na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 8. Broj organizacionih dijelova MKO sa sjedištem u Federaciji BiH na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 9. Broj aktivnih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 10. Broj otpisanih kreditnih partija MKO sa stanjem na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 11. Iznos kredita u 000 KM otpisanih u periodu 01.01.-31.03.2014. godine
- Grafikon 12. Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM u periodu 01.01.-31.03.2014. godine
- Grafikon 13. Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM sa stanjem na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 14. Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na bruto portfolio MKO na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 15. Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 16. Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.03.2014. godine
- Grafikon 17. Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-31.03.2014. godine
- Grafikon 18. Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-31.03.2014. godine
- Grafikon 19. Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-31.03.2014. godine
- Grafikon 20. Iznos ukupnih isplata mikrokredita u I kvartalu 2014. godine u 000 KM
- Grafikon 21. Prosječne ponderisane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u I kvartalu 2014. godine
- Grafikon 22. Prosječne ponderisane EKS na kratkoročne kredite prema izvještajima MKO u I kvartalu 2014. godine
- Grafikon 23. Prosječne ponderisane EKS na dugoročne kredite prema izvještajima MKO u I kvartalu 2014. godine

Grafikon 1.

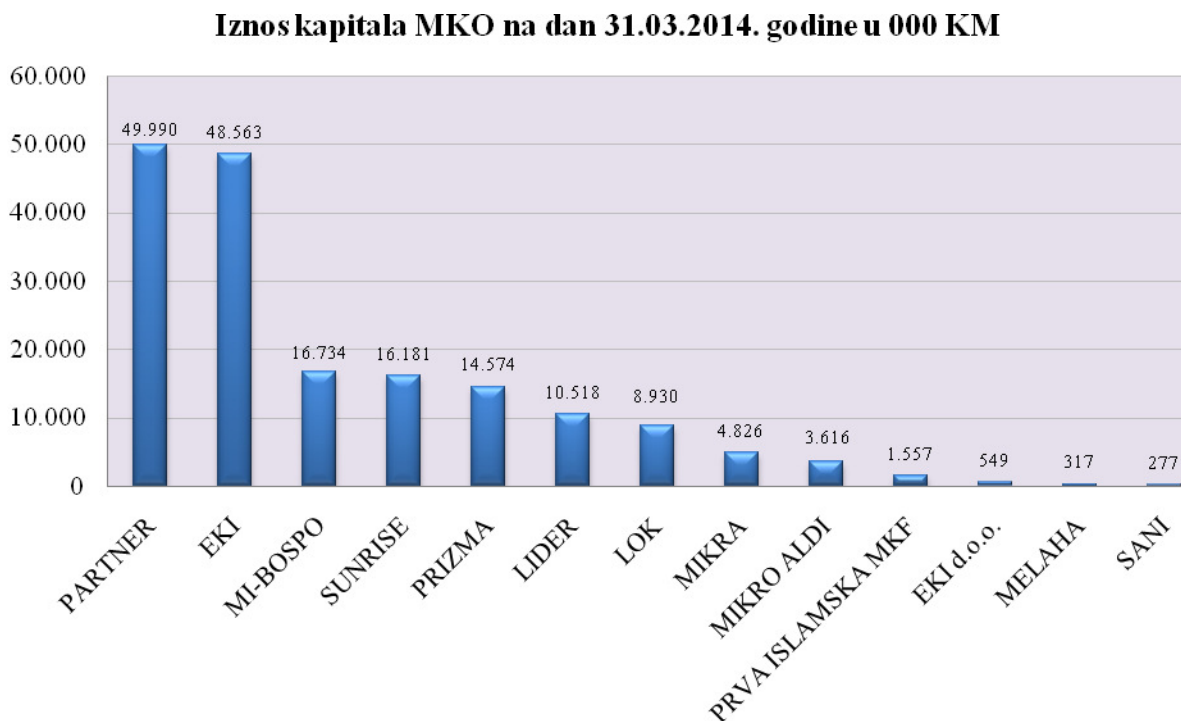
Grafikon 2.

Grafikon 3.

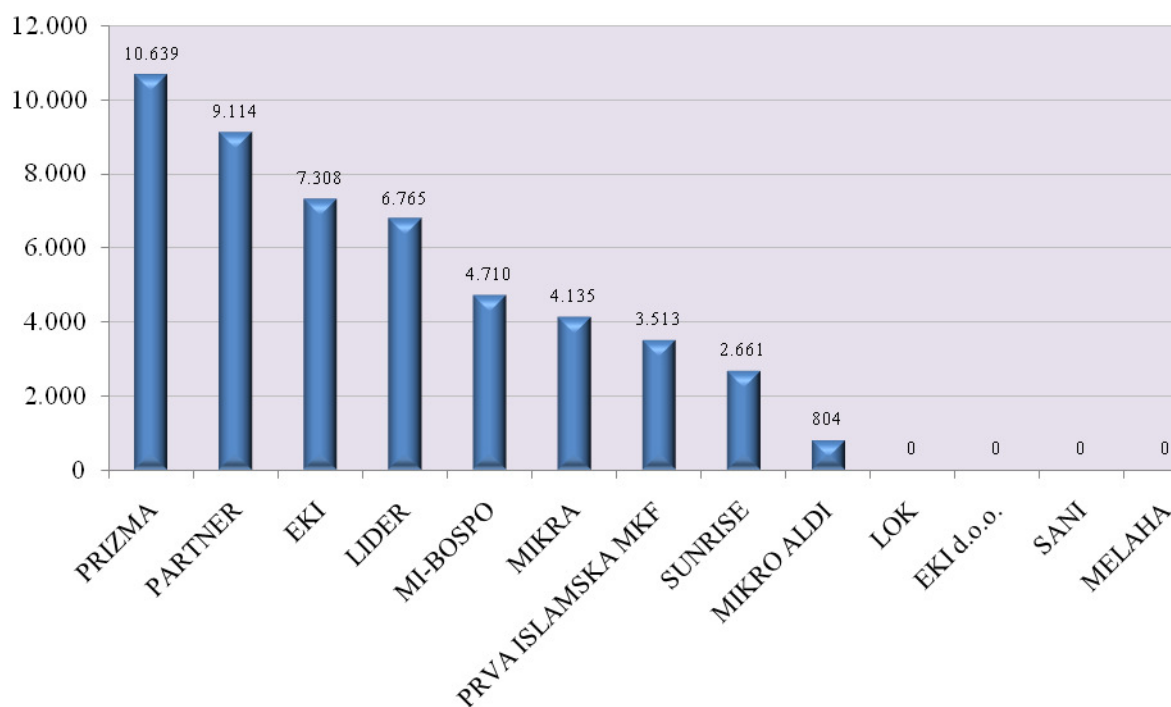

Grafikon 4.

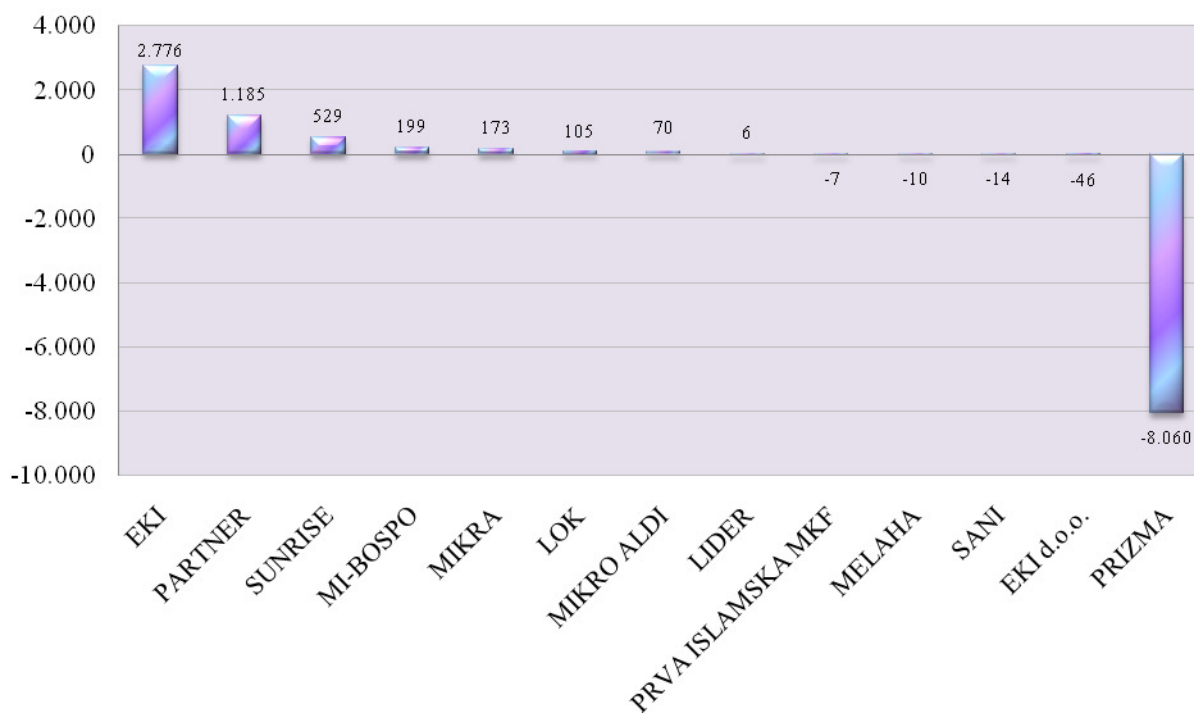
Grafikon 5.

**Iznos doniranog kapitala (prema izvještajima) MKO
na dan 31.03.2014. godine u 000 KM**

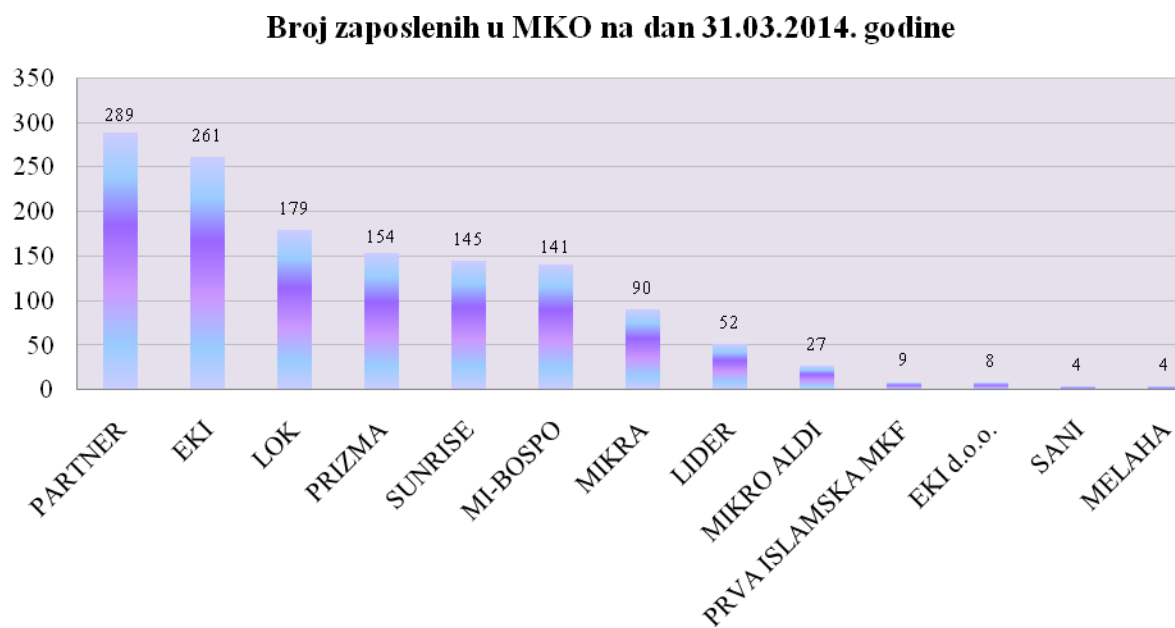
Grafikon 6.

**Višak/manjak prihoda nad rashodima MKF, odnosno neto
dobit/gubitak MKD
za period 01.01.-31.03.2014. godine u 000 KM**

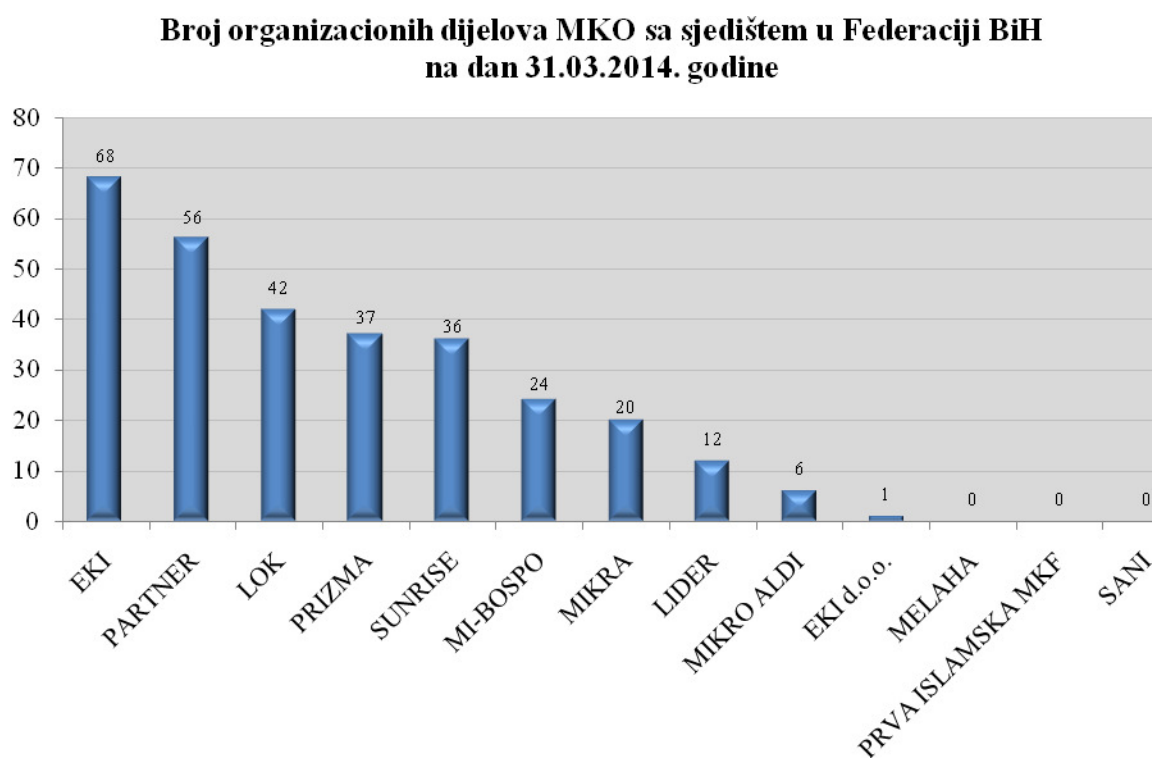

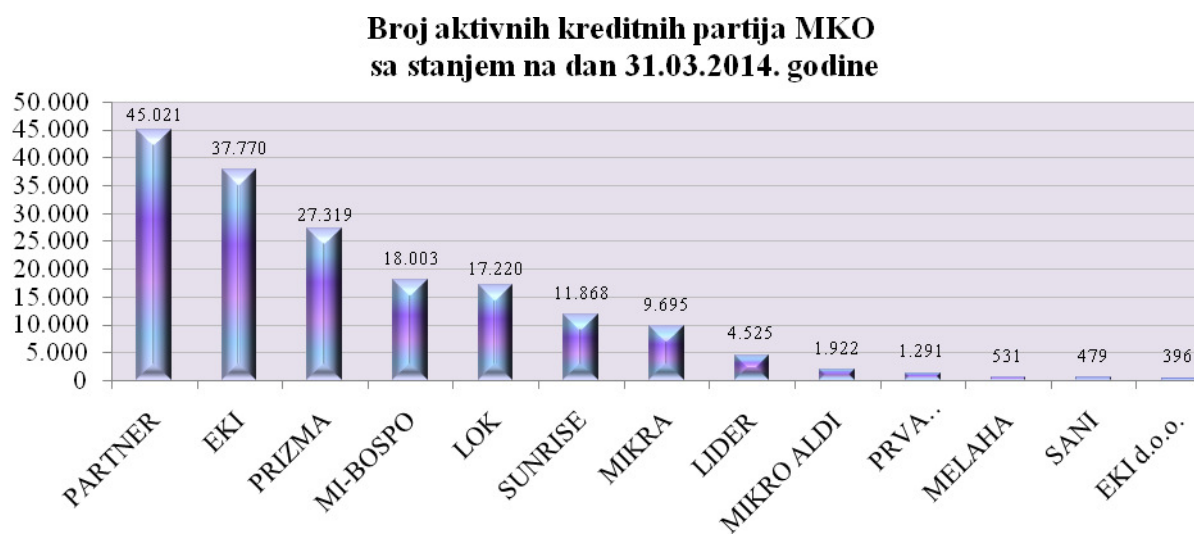
Grafikon 7.

Grafikon 8.

Grafikon 9.

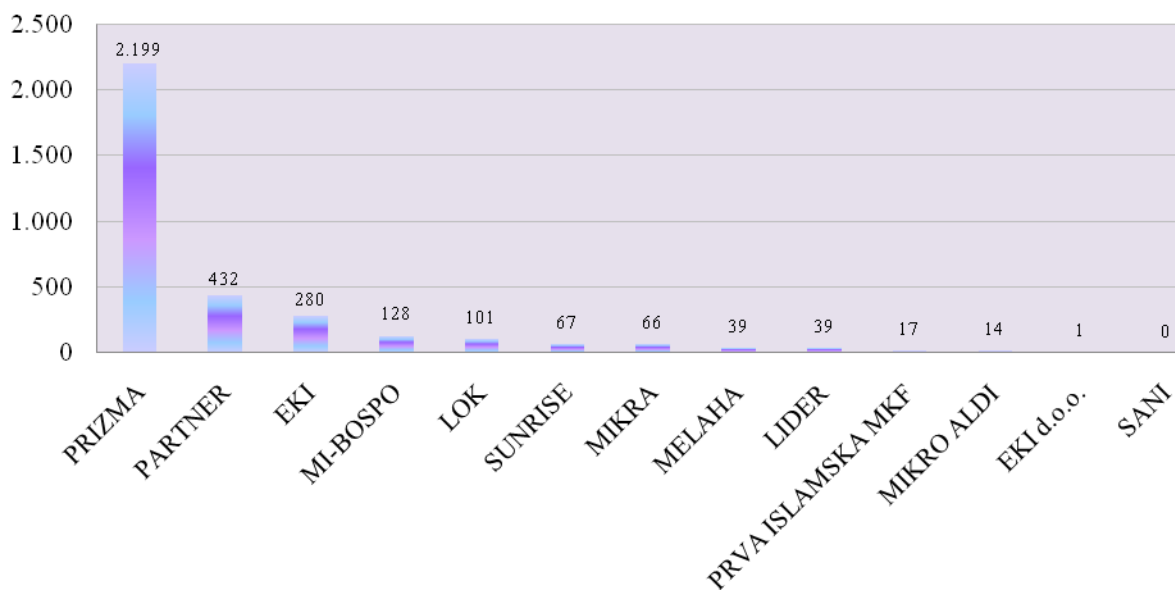

Grafikon 10.

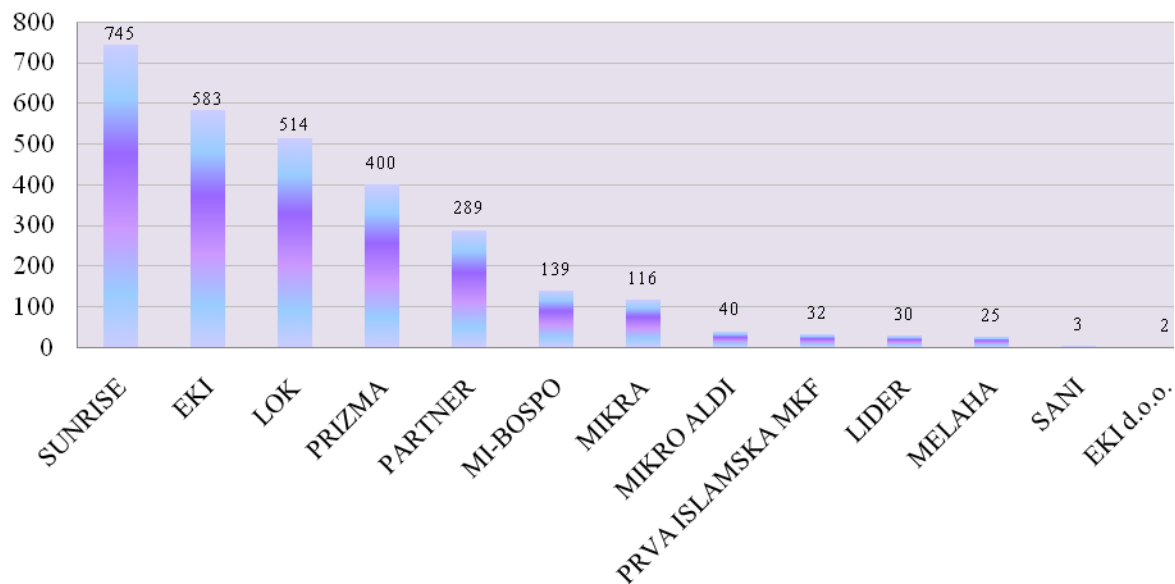
Grafikon 11.

**Iznos kredita u 000 KM otpisanih
u periodu 01.01.-31.03.2014. godine**

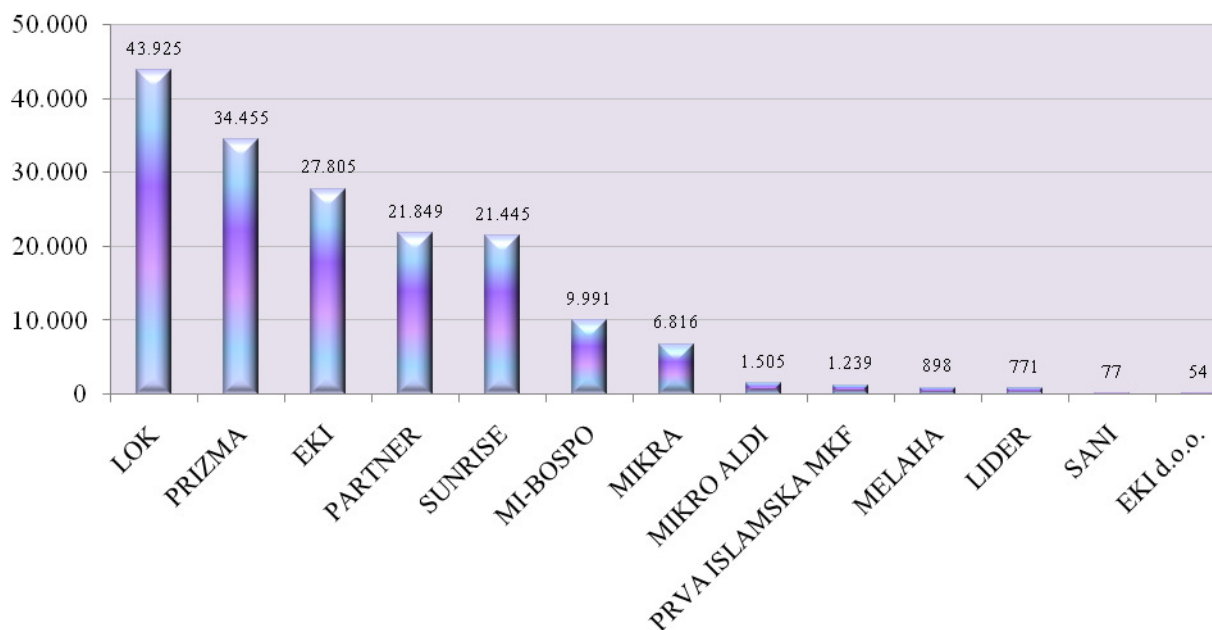
Grafikon 12.

**Iznos naplate po otpisanim kreditima u 000 KM
u periodu 01.01.-31.03.2014. godine**

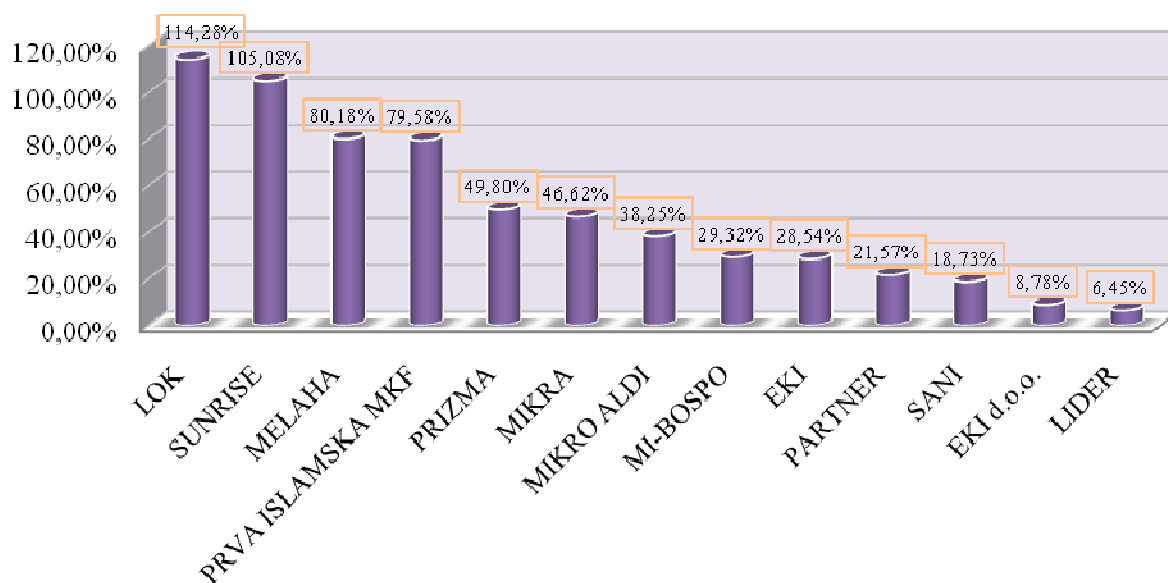
Grafikon 13.

**Iznos ukupnih potraživanja po otpisanim kreditima MKO u 000 KM
sa stanjem na dan 31.03.2014. godine**

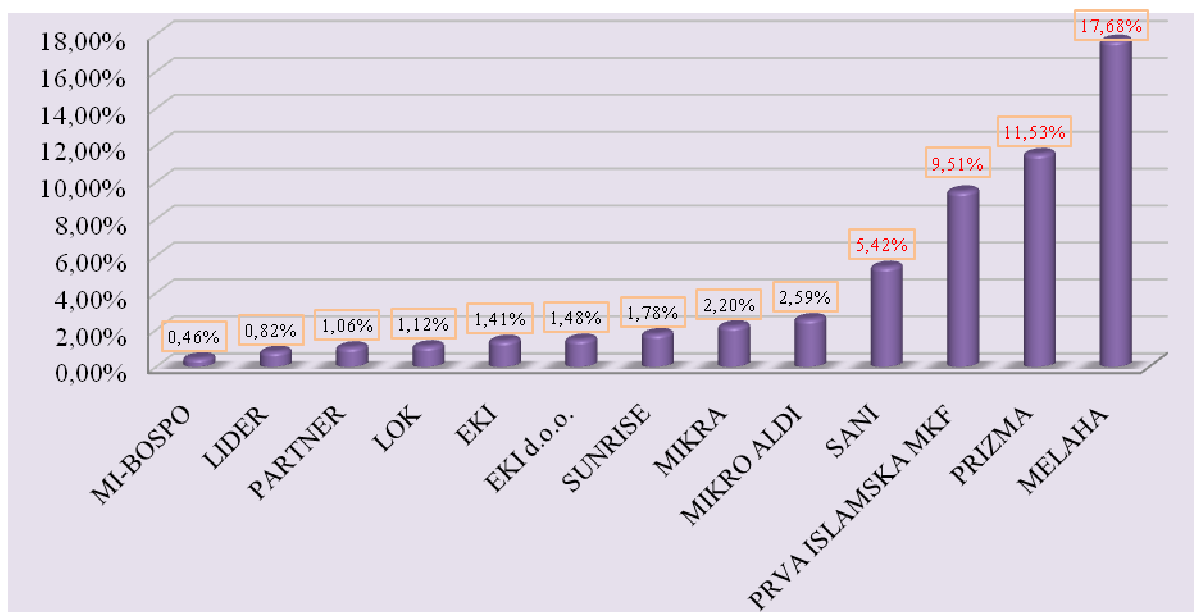
Grafikon 14.

**Ukupna potraživanja po otpisanim kreditima u odnosu na ukupan
bruto portfolio MKO na dan 31.03.2014. godine**

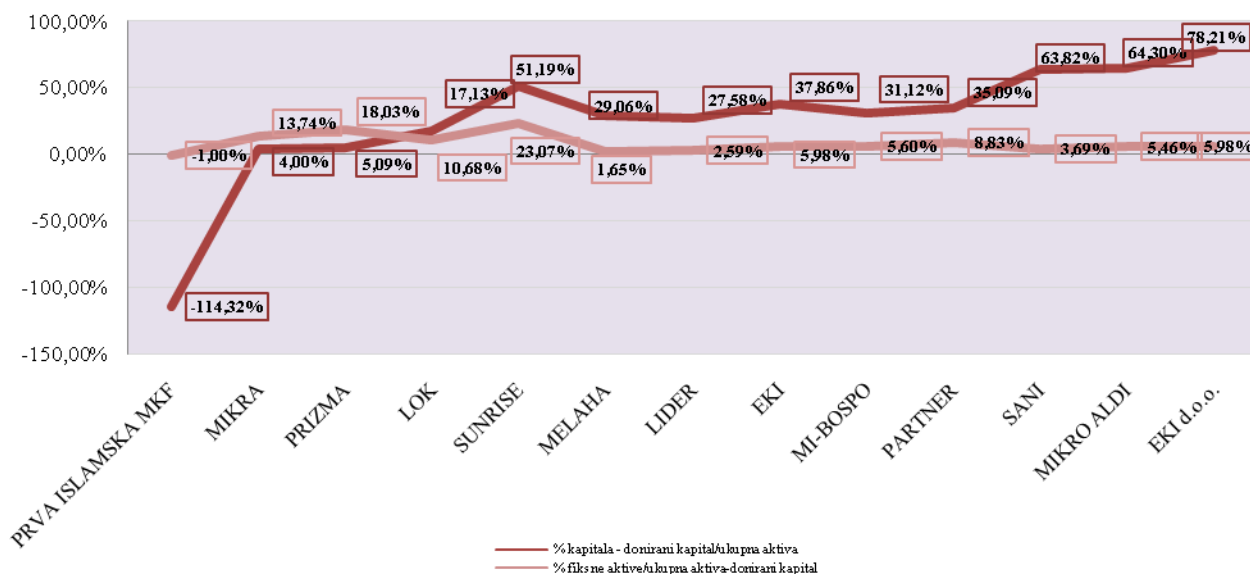
Grafikon 15.

Portfolio u riziku preko 30 dana na dan 31.03.2014. godine

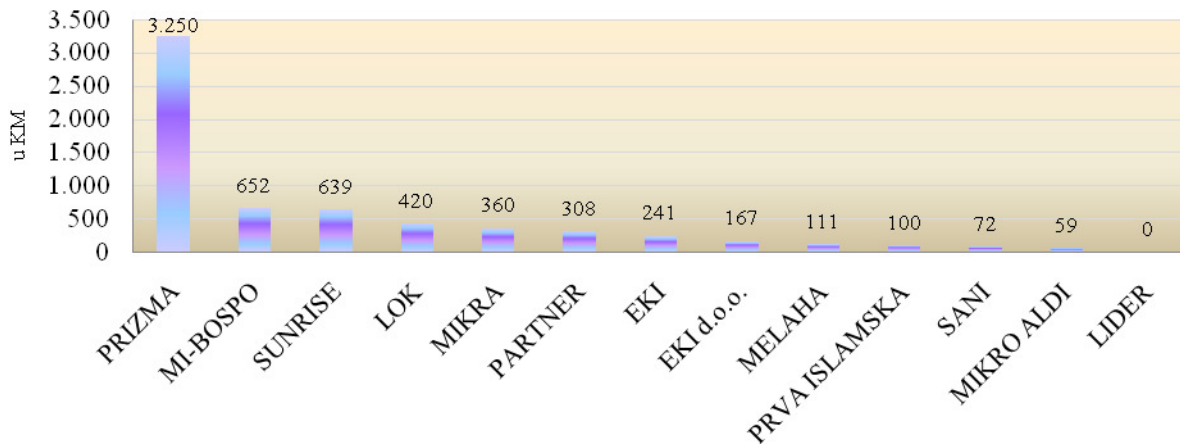
Grafikon 16.

Fiksna aktiva i kapital u odnosu na ukupnu aktivu na dan 31.03.2014. godine

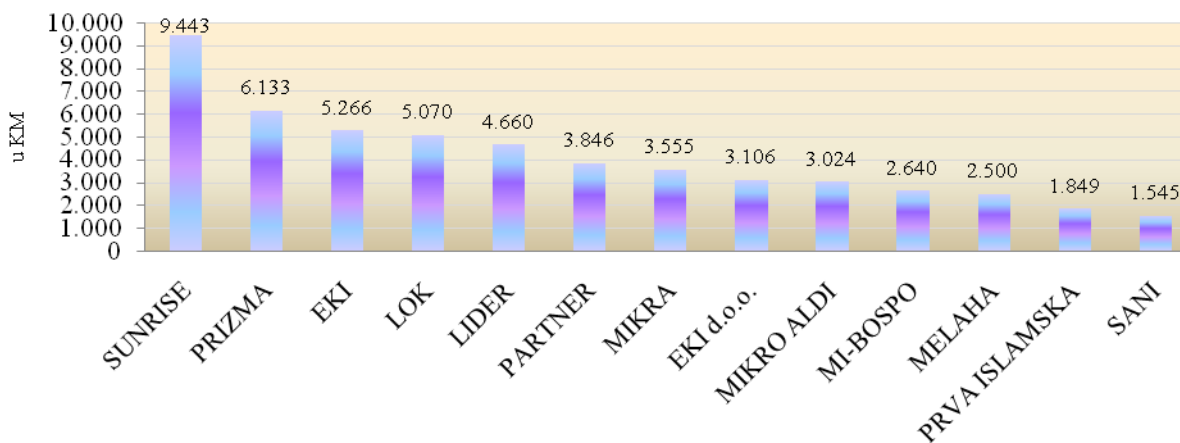
Grafikon 17.

Prosječne mjesečne naknade članova upravnog/nadzornog odbora u MKO za period 01.01.-31.03.2014. godine

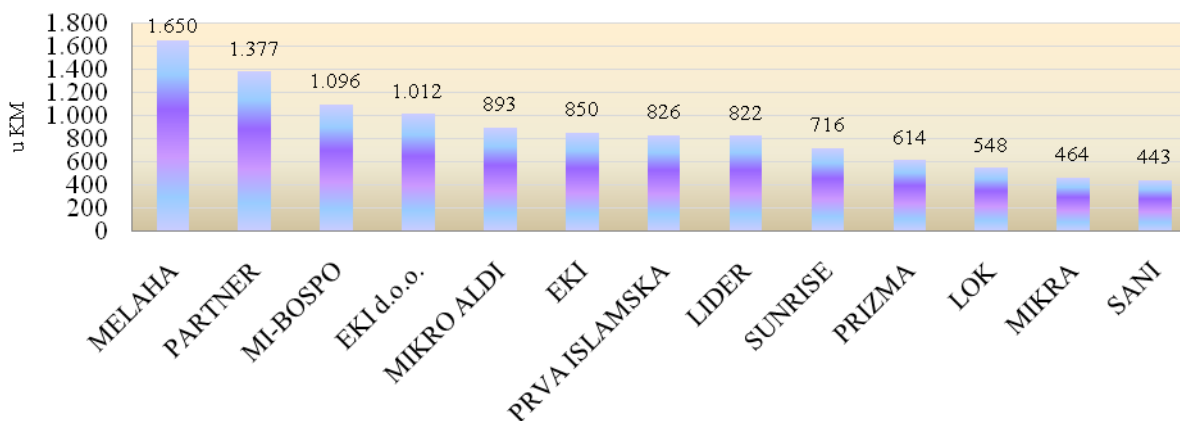
Grafikon 18.

Prosječne mjesečne plaće višeg menadžmenta u MKO za period 01.01.-31.03.2014. godine

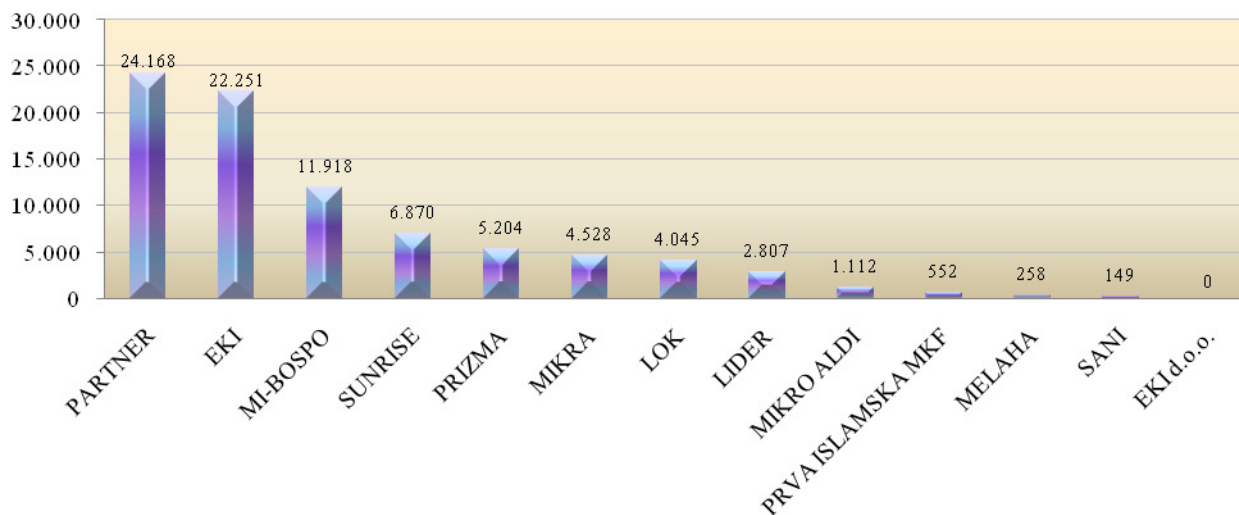
Grafikon 19.

Prosječne mjesečne plaće kreditnih službenika u MKO za period 01.01.-31.03.2014. godine

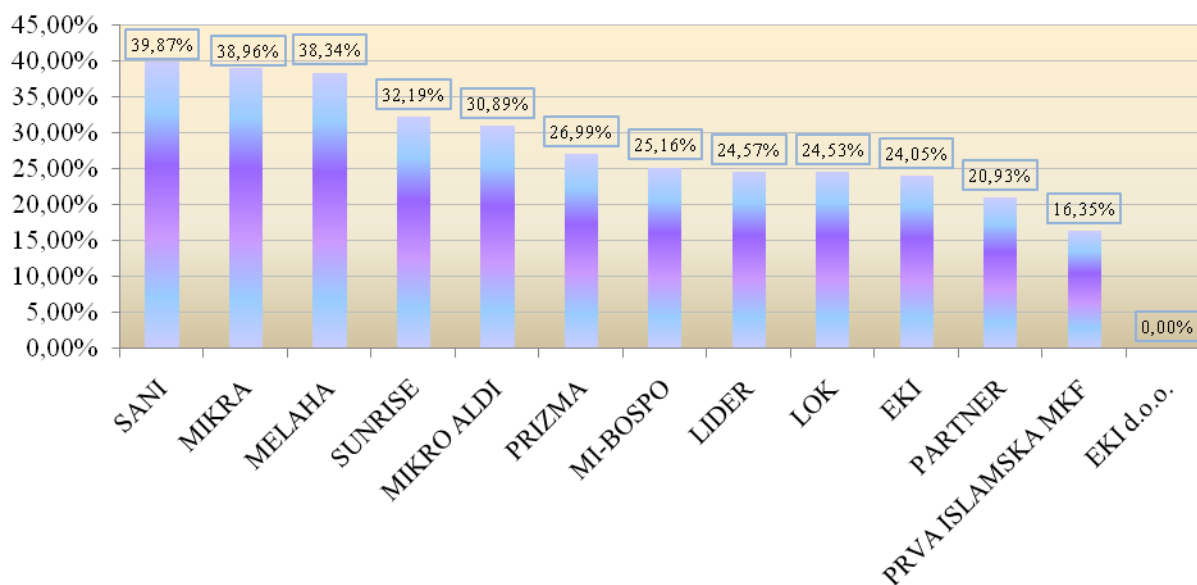
Grafikon 20.

Iznos ukupnih isplata mikrokredita u I kvartalu 2014. godine u 000 KM

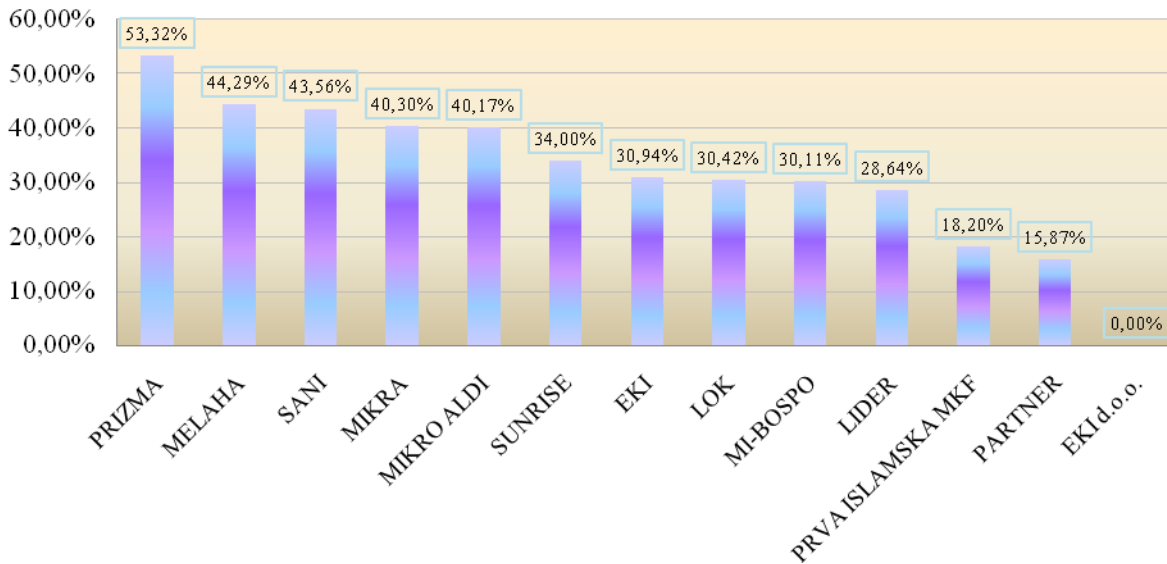
Grafikon 21.

Prosječne ponderirane EKS na ukupne kredite prema izvještajima MKO u I kvartalu 2014. godine

Grafikon 22.

**Prosječne ponderirane EKS na kratkoročne kredite
prema izvještajima MKO u I kvartalu 2014. godine**

Grafikon 23.

**Prosječne ponderirane na dugoročne kredite
prema izvještajima MKO u I kvartalu 2014. godine**

